

Pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 34

MURSKA SOBOTA, 27. AVG. 1959

Cena din 10.—

ZBOR SLOVENSKE MLADINE IN TABORNIKOV V PODSTENICAH

SLAVJE MLADEGA SLOVENSKEGA RODU

V nedeljo se je na zgodovinskem kraju pri Podstenicah, kjer je bil 17. maja 1945 ustanovljen Glavni iniciativni odbor Zveze slovenske mladine, zbralo nad deset tisoč tabornikov in mladine iz vseh krajev Slovenije. Pridružili so se predvojni in medvojni skojevski aktivisti, številni borci iz partizanskih odredov in brigad in delovni ljudje iz bližnjih in daljnjih krajev. Bila je to manifestacija moči našega naroda, srečanje tistih, ki so pod vodstvom Komunistične partije uresničevali stoletne sanje slovenskega naroda. Slavje mladega slovenskega rodu je bilo hkrati tudi mogočna počastitev 40-letnega dela Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ.

Že v soboto popoldne je prišlo v ta zgodovinski kraj nad 800 slovenskih tabornikov in si uredilo svoje taborišče. Pridružili sta se jim delegaciji tabornikov iz Srbije in Hrvaške. Ob tabornih ognjih so jim stari skojevci prerovali svoje doživljanje, nato pa je bil kulturni spored.

V nedeljo so pa že v zgodnjih jutranjih urah začele prihajati kolone avtomobilov in avtobusov. Ob 11. uri se je na svečano okrašenem kraju začelo

veliko zborovanje, na katerem so bili organizacijski sekretar CK ZKS Ivan Maček, člani Izvršnega komiteja CK ZKS Janez Vipotnik, Janko Rudolf in dr. Jože Potrč, predsednik republiškega odbora sindikatov Stane Kavčič, član predsedstva Centralnega komiteja LMJ Pera Djoković, predsednik Centralnega komiteja LMS Tone Kropušek. Na zborovanju je bil sprejet predlog, da se naj Kočevski Rog poslej imenuje Partizanski Rog.

O pomenu ustanovitve iniciativnega odbora Zveze slovenske mladine leta 1945 je na zborovanju govoril član Izvršnega komiteja CK ZKS Janez Vipotnik. Poudaril je, da je ustanovitev Zveze slovenske mladine sredi najtežje in največinske borbe našega naroda bila mejnik v razvoju naprednega mladinskega gibanja in pobuda za nenehne nove mladinske iniciative v borbi za izpolnitev najnujnejših nalog v tisti dobi.

Ko je poudaril, da je Komunistična partija ves čas posvečala mladini veliko skrb, je Janez Vipotnik dejal:

»Komunisti so se preko skojevskih organizacij ves čas zavzemali za enotnost mlade generacije. Toda šele v vojni, v pogojih, ki so bili, so se oblikovale glavne smernice za to enotnost, čeprav so Partija in SKOJ že ob začetku vojne dali prve osnove za enotno mladinsko gibanje, za bodočo združeno zvezo antifašistične mladine Jugoslavije.

»Pod vodstvom SKOJ,« je dalje dejal Janez Vipotnik, »se je slovenska mladina množično odzvala pozivu Partije in se pridružila borbi proti okupatorju. Že v prvih mesecih okupacije je bila ustanovljena

mladinska ljudska fronta, ki sta jo vodila SKOJ in Partija. V izredno težki vojni šoli se je mladinska ljudska fronta razvila v zvezo slovenske mladine, katere ustanovitev danes proslavljamo.

Janez Vipotnik je zatem govoril o borbenih tradicijah naše mladine in poudaril:

»Vsi mi, ki smo v preteklosti sodelovali v mladinskem gibanju, želimo, da mladi ljudje v bodoče z enako požrtvovalnostjo nadaljujejo začeto delo. Današnji čas zahteva od nas, da se najodločneje borimo za mobilizacijo vseh mladih sil v borbi za uresničenje ciljev, ki smo si jih postavili. Vsako nezaupanje v mlade ljudi, vsako odklanjanje njihove pripravljenosti za sodelovanje v socialistični izgradnji bo samo zaviralo naš razvoj.

Z zborovanja v Podstenicah so poslali pozdravno pismo predsedniku republike. Po krajšem kulturnem sporedu je predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlič odprl spominsko ploščo. Udeleženci zborovanja so obiskali mnoge zgodovinske kraje v Partizanskem Rogu.

Zborovanja so se udeležili tudi pomurski taborniki ter 37 mladincev in starih skojevcev.

Haile Selasie odpotoval

V nedeljo, 23. avgusta je odpotoval iz Jugoslavije etiopski cesar Haile Selasie, ki je bil deset dni gost predsednika republike Josipa Broza Tita. Ob odhodu je cesar Haile Selasie novinarjem o svojem obisku in razvoju odnošajev med Etiopijo in Jugoslavijo povedal, da je z razvojem pristnega prijateljstva med obema državama zelo zadovoljen in da je v preteklih letih prineslo plodne rezultate za obe državi. »Ker je naša goreča želja,« je nadaljeval cesar Haile Selasie, »da bi postala razvoj in krepitev tega sodelovanja na raznih področjih še močnejša, bomo stremeli k temu cilju.« Nato je cesar Haile Selasie še poudaril, da je Jugoslavija od njegovega prejšnjega obiska izredno napredovala in se razvila ter izrazil prepričanje, da bo v bližnji prihodnosti dosegla še višjo stopnjo razvoja in napredka.

»ELRAD« BO IZDELOVAL AVTOMOBILSKE ANTENE

Podjetje »Elrad« iz Radgone bo s sodelovanjem tovarne tranzistorijskih avtomobilskih radioaparatur »Rudi Čajavec« iz Banje Luke že v novembru poslalo na trg prve univerzalne avtomobilske antene. Izdelki se bodo lahko porabili za vse osebnih avtomobile, ker bo posebni zglob omogočil, da se bodo lahko prilagajale vsakršni krivini. Antene bodo kvalitetno enakovredne uvoženim, stale pa bodo okrog 10.000 dinarjev. Torej bodo mnogo cenejše od uvoženih.

Prav tako bo »Elrad« izdeloval posebne radijske antene za UKV in ostale valovne dolžine. Ti izdelki so novosti na našem trgu in bo po njih nedvomno veliko povpraševanje.

S seje soboškega združnega sveta

Jesenska setev najvažnejša naloga

Združni svet soboške kmetijske zadruge je zadnjo soboto na redni seji razpravjal o periodičnem obračunu in načrtu za jesensko setev. Poleg tega je pa še obravnaval odkup in izobraževanje združnikov.

Ob periodičnem obračunu je združni svet ugotovil, da je zadruga v prvem polletju dobro gospodarila in letni plan izpolnila s 47 odstotki, kar je vsekakor zelo ugodno, saj se sezona za odkup začne v glavnem šele v drugem polletju. Največ dobička je bilo pri odkupu, v precejšnji izgubi pa je trgovina z zelenjavo. Izguba je nastala predvsem pri južnem sadju in zelenjavi, ki jo prodajalna dobiva od drugih. V prodajalni ni primernih hladilnikov in zato se zelenjava in sadje hitro pokvari.

Nato je združni svet razpravjal o jesenski setvi. Sklenil je, da je to najvažnejša akcijska naloga zadruge in da je potrebno vse priprave vestno

opraviti. Zato bo svet po vseh vaseh skupaj s SZDL in ostalimi organizacijami sklical množične sestanke, na katerih bodo razpravljali o jesenski setvi in pridelovalnem sodelovanju med zadrugo in kmeti. Svet je tudi na kratko analiziral dosedanje uspehe pri kooperaciji, ki so bili letos kljub slabemu in neugodnemu vremenu zadovoljivi. V bodoče bo pa potrebno spremeniti sistem gnojenja z umet-

nimi gnojili in to predvsem z ozirom na kakovost zemlje.

Letos in prihodnje leto bo zadruga morala urediti upravne prostore, zgraditi skladišča, ki jih sedaj nima, potrebne so še garaže in drugi prostori. Zato bo kupila primerno stavbo in si v njej uredila potrebne prostore. Poleg tega je svet še sklenil, da je potrebno kupiti štiri sejalnice in kombajn.

Soboška kmetijska zadruga bo poslala v kmetijsko šolo v Rakčanu tri učence in razširila med svojimi člani čim večje število knjižne zbirke Kmečke knjige.

ŠTEVILNE SVEČANOSTI

na gasilskem festivalu v M. Soboti

Svečanosti so se začele že v soboto zvečer z akademijo, na

kateri je uvodoma govoril predsednik ObGZ Murska Sobotata. Bratec, za njim pa je o delu in uspehih gasilskih organizacij po osvoboditvi govoril predsednik OGZ Janez Blagovič. V tem času so se gasilska društva na območju soboške gasilske zveze, ki so prevzele po osvoboditvi zastarelo orodje in opremo, precej usposobili. Tako je občinska gasilska zveza v Soboti na prvem mestu v Sloveniji, predvsem kar se tiče opreme. Nabavili so šest avtomobilov, 36 motornih brizgaln

Gasilske organizacije pa skrbijo poleg opreme tudi za usposobitev kadra. Gasilska društva so v 15 letih pogasila kar 415 požarov in s tem obvarovala vrednost okrog 800 milijonov din.

Govorom je sledil kulturni spored, v katerem so sodelovali: ženski pevski zbor Tovarne perila »Mura«, mešani pevski zbor iz Bogojne ter godba na pihala iz Murske Sobotata. Po akademiji so bile pri gasilskem domu vaje gasilcev in ognitemet.

V nedeljo je godba na pihala igrala budnico, ki ji je sledil

Občinska gasilska zveza v Murski Soboti je v nedeljo priredila v počastitev 15. obletnice delovanja gasilskih organizacij in 10. obletnice gasilskih zvez Gasilski festival. Svečanosti so se poleg številnih gasilcev in gostov udeležili še zvezni poslanec Ivan Krefc, predsednik OLO Rudi Čajavec, predsednik Obč. odb. SZDL Franjo Sonaja, predsednik ObLO Murska Sobotata Karel Lutar, predsednik OGZ Janez Blagovič in drugi.

ter zgradili 41 gasilskih domov, dva pa adaptirali. Domovi so med najsodobnejšimi v Sloveniji. Pri gradnji gasilskih domov so opravili precej prostovoljnih delovnih ur. Gasilskih domov pa ne uporabljajo samo gasilci, temveč tudi druge organizacije za seje in predve. Na področju soboške občinske gasilske zveze je bilo po osvoboditvi ustanovljenih še 7 gasilskih društev. Tako je sedaj v 94 gasilskih društvih vključenih skoraj 1400 gasilcev in gasilk.

mimohod gasilskih organizacij, za katerim se je razvila kolona gasilskih vozil od leta 1890 naprej, s čemer so ponazorili razvoj gasilstva. Povorka je ob spominjavi godbe krenila proti gasilskemu domu, kjer je bila osrednja svečanost. Najprej je govoril zvezni poslanec Ivan Krefc, nato pa predsednik OLO Rudi Čajavec in predsednik ObLO Murska Sobotata Karel Lutar, ki je razvil gasilski prapor, katerega je poklonil ObLO Murska Sobotata.

Ob začetku šolskega leta

Počitnice so v glavnem za nami. Ostalo je le še nekaj dni in šolski zvonci bodo oznanili začetek novega šolskega leta.

V lanskem letu sta bili v Pomurju 102 osnovni šoli, od teh 48 nepopolnih. Obiskovalo pa jih je 20.185 učencev. Prinašamo nekaj podatkov o uspehih in delu v lanskem šolskem letu, pri čemer pa ni upoštevana občina Petrovi-Salovci, ki še ni poslala podatkov.

Od vseh učencev je v minulim šolskem letu izdelalo 82,1 odstotka, nekaj čez sto pa jih je bilo ob zaključku neocenjenih. Teh je bilo največ v občini Murska Sobotata (149). Neocenjeni so ostali predvsem tisti, ki so neredno obiskovali šolo, in učenci, ki so bili dalj časa bolni, pa niso mogli predelati vse snovi. Odstotek tistih, ki niso izdelali, je po občinah precej različen; največ takih je v radgonski občini (21,5). O vzrokih, da toliko učencev ni izdelalo, bo vsekakor treba razmisliti. Gotovo je eden izmed njih tudi v tem, da so to precej vinorodni kraji in prihaja precej otrok v šolo vinjenih. Da pa alkohol škodi razvoju mladega človeka, pa ni treba posebej pisati. Seveda je ponekod v okraju tudi kvaliteta ponuka slaba, vendar je za to mnogo objektivnih razlogov, kot pomanjkanje učiteljev, tehničnih pripomočkov, prostorov itd.

Povprečni šolski obisk v okraju je bil 95,3%, kar je približno enako republiškemu povprečju. Najboljši je bil v beltiški občini (97,32%).

Kako pa je s prostori? Odgovor na to je enostaven: prostorov ni oziroma jih je premalo. Večina šol je v svojih poročilih izjavila, da imajo premalo učilnic. Zaradi tega je pouk na večini šol v dveh izmenah. Mnogoje pa učilnice ne ustrezajo sanitarno-tehničnim predpisom. Še skoraj važnejše vprašanje pa so delavnice, kabinet in drugi prostori, ki so v sodobni šoli nujno potrebni. Večina šol ima sicer dvoradice, nimajo pa vrta in igrišča. Če k temu dodamo še pomanjkanje telovadnih rekvizitov, je praktično delo res zelo težko. To je posebno opazno v manjših krajih, medtem ko si šole v večjih krajih pomagajo s sodelovanjem z različnimi društvi. V novi reformirani šoli bodo šolski vrtni postali nujni, vendar se bo to verjetno dalo rešiti, ponekod tudi z dobro voljo.

Poleg vsega tega pa primanjkuje v Pomurju 150 učiteljev. Številka pa se poveča še zato, če upoštevamo, da jih je precej zaposlenih honorarno. Kvaliteto pouka ovira prezaposlenost učiteljev, saj mnogi poučujejo v dveh izmenah. V nekaj letih, ko bo soboško učiteljske dalo nove učitelje, bo ta problem rešen. Podobno je tudi s pomanjkanjem učil. Vodstva 75 šol v

Pomurju so izjavila, da imajo premalo učil, deset šol pa učil sploh nima. Poleg ostalih učil primanjkuje še raznih tehničnih pripomočkov, kot so diaprojektorji, mikroskopi, episkopi itd. 45 šol v Pomurju ima radijske sprejemnike. V šolskih in učiteljskih knjižnicah je 55.552 knjig. Največ pride na enega učenca v ljutomerski občini (2,16), najmanj pa v beltiški, kjer imajo na enega učenca le eno knjigo.

Učenci osnovnih šol so bili precej aktivni tudi v raznih društvih, kjer jih je čez 3000. Poleg tega je v okraju 64 pevskih zborov s 2954 člani. Ponekod so ti zbori dosegli lepe uspehe. Eden najboljših je v Radgoni. Za južno učencem je skrbelo 95 mlečnih kuhinj, dobivalo pa jo je okrog 15.000 učencev.

To so bile glavne ugotovitve ob zaključku lanskega šolskega leta. V delu šol je bilo precej težav, toda tudi lepi uspehi. Težave se bodo postopoma odpravljale, marskaj se pa bo dalo doseči tudi z dobro voljo.

Miholov Tunč na dogonu

»Ja, velka nevolja je,« je prišel povedat sosed Stamparič Miholovemu Tunču. Kaj se je zgodilo? se je ustrašil Tunč, ker je Stamparič to povedal s takim glasom, kot da mu srce operirajo. »Se ne veš, združni dogon bo. Veš, ovo živino bo treba gnati na komisijon, če boš jo hotel prodati. Veš, to bo tak: žival pripelješ tja. Tam pa bo že čakala komisija pa puček ali ick hop!«

»Kaj, tak hudo bo Stamparič?« je rekel Tunč in se ustrašil.

»Pojdova pogledat,« je predlagal Stamparič.

»Pogledat pojdeva,« mu je potrdil Tunč. Minilo je nekaj dni in šla sta. Proo seveda na korajžo k Tobiasu. Po doh spricerjih sta obo zavedo že bolje poznala. Saj je natakariča potrdila, da je dogon tega dne. Pa komisija se je že peljala tja. Ko sta začutila dovolj korajže, sta se doignila in jo mahnila na sejmišče, kjer se je godilo to novo čudo — dogon.

Na sejme so ljudje že zadnje čase skoraj pozabili. Le tu pa tam se je kdo še spomnil na to, da so včasih brali na tabli v sedežu zadruge datume letnih sejmov, ki so bili potrjeni baje še za rajnega cesarja Poldeka in že nihče ni vedel, kdaj je bil ta gospod na vladi. Danes pa je vse oziro. Tisti, ki so imeli živino in tisti, ki je

niso imeli, so se drenjali okrog komisije, ki jo je torej poslala sama občina, da razsodi Zlakodcem kvaliteto njihovih krav. Stvar je bila zelo tvegana za komisijo. Krave in prašički so bili različnih vrst in težko je bilo v tolikem gozdu prepoznati sodelancev reči pravo. Prizadeti so opili, da je pretizko ocenjeno in se kregali med sabo in komisijo. Najbolj goreči so lovili za štrik in grozili, da bodo gnali domov, če jim boljše ne ocenijo. Tunč in Stamparič sta ob taki situaciji ostala bolj zadaj. »Za osak slučaj,« sta si mislila, da ne bosta kaj kriva.

Pa se zadere Zlapertnik, ki je bil napadno le z mesarjem Bezgovecem zmenjen. Zadrugi pa nič ni dal: »Grem domu, če ni prvi razred!« Komisija se ni zganila. On pa se ni dal ugnati in je še ponovil.

»Kar pojdi, živino pa dopitaj in bo tudi v prvem razredu,« mu je rekel predsednik zadruge.

In tisto, kar sta pričakovala Tunč in Stamparič in še vsi tisti, ki niso verjeli, da je dogon tudi njim v korist, so ufinili. Nakupovanje se je začelo. Radovedneži so se razšli. Na drugem združnem dogonu so se motali le tisti, ki se jih je to kaj tikalo. Tudi Tunč in Stamparič sta ostala doma.

Primož

1920

Prvo nedeljo v septembru je komunistična mladina začela praznovati mednarodni mladinski praznik. Proznovana ga je odslej vsako leto na prvo nedeljo v septembru.

2. septembra se je 160 političnih in strokovnih zapornikov mariborskih delavcev izrekovalo za Tretjo internacionalo.

1921

5. septembra je izšel prvi list slovenske delavske mladine »Proletarska mladina« (zadnja številka je izšla 15. oktobra 1925, potem je bil list prepovedan).

1925

5. septembra je bila v Mariboru štiriindvajseturna protestna stavka delavcev v mariborskih železniških delavnicah.

1934

Prve dni septembra je bila v Goriscanih pri Medvodah v škofljski graščini IV. pokrajinska partijska konferenca. Navzoč je bil tudi Tito.

1935

V začetku septembra je v rudniku v Poljčanah stakvalo 118 delavcev.

1939

5. septembra je bilo delegatsko zborovanje za ustanovitev Zveze delovnega ljudstva Slovenije.

V POMURJU

1935

1. septembra so bile v Ljutomeru pod vodstvom Komunistične partije prve podeželske demonstracije Ljudske fronte. Ob tej priliki so žandarji ubili Alojza Mavriča.

1941

50. avgusta je bil v gozdiču med Odranci in Trajem formiran Pokrajinski odbor OF za Prekmurje.

51. avgusta so bile v Lendavi, Bogojini in drugih krajih na Dolinskem raztreseni številni letaki.

1942

Prve dni septembra so Nemci aretirali Nado Rajh z Mote. V Ljutomeru so jo zverinsko mučili, nato odpeljali na Borl, od tam pa v Auschwitz, kjer je 4. maja 1945 umrla zaradi tifusa.

1947

Ponoči med 2. in 3. septembrom je pet partizanov odneslo kapetana Dularja na Kamensčaku lovsko puško in naboje in temeljito prebrskalo po hiši. Ta obisk pri znamenitem nacistu je Nemcem pokazal, da še niso ucieli partizanov.

Te dni pri naših zadrugah

VEČINA ZADRUG IMA AKCIJSKE PROGRAME ŽE SPREJETE, PONEKOD PA JIH BODO SPREJELI TE DNI. SKLEPANJE POGODB JE V POLNEM TEKU. STROJI BODO ZA SEDANJE POVRŠINE ZADOSTOVALI. VELIKE INVESTICIJE PA ZADRUGE PREDVIDEVAJO V NASLEDNJIH DVEH LETIH

KZ STROČJA VAS:

Vse večje zanimanje za setev pšenice

Zadružni svet kmetijske zadruge Stročja vas je pred nekaj dnevi sprejel akcijski program za jesensko setev. Akcijski program je sprejet v skladu s predvidevanji občinskega perspektivnega plana. Jeseni bodo v pridelovalnem sodelovanju zasejali 50 hektarjev italijanske pšenice ter 20 hektarjev domačih sort. Poleg tega predvidevajo v sodelovanju tudi ureitev 5 ha nasadov črnega ribeza, za katerega se zadržniki zelo zanimajo.

Tudi za pridelovalno sodelovanje s pšenico kažejo kmetje letos nekoliko večje zanimanje. Mlačevo so prav te dni končali, zdaj pa so začeli pripravljati semena in umetna gnojila za jesensko setev. Kmetje si veliko obetajo od hibridne koruze. Strojev ima zadruga za predvidene površine dovolj, potrebuje pa lopo za stroje, skladišče in adaptacije poslovnih prostorov. Za ta dela bo zadruga predvidoma potrebovala okrog 6 milijonov dinarjev investicij.

KZ GORNJI PETROVCI:

Setveni plan bo predvidoma presežen

Pred dnevi je bila v Petrovcih seja zadružnega sveta in množičnih organizacij, na kateri so sprejeli akcijski program za jesensko setev. Akcijski program je vsklajen s predvidevanji občinskega perspektivnega plana. V zadrugi menijo, da ga bodo celo presežli. Jeseni bodo zasejali 110 ha italijanske pšenice, 194 ha visokorodnih domačih sort in 5 ha oljne repice. Letos bodo sklenili za pridelovalno sodelovanje v travništvu, ki je dalo pri dosedanjih poizkusih lepe rezultate, pogodbe za 180 ha.

Zadruga ima posebne ekipe, ki bodo sestavljale in zbirale pogodbe. Nekaj pogodb imajo

OKRAJNA PROSLAVA SKOJ PRELOZENA

Na zadnji seji sekretariata OK LMS so med drugim razpravljali tudi o pripravah za okrajno proslavo SKOJ, ki bi morala biti 13. septembra v Adrijančih. Ker pa bo stega dne proslava 40-letnice KPJ in SKOJ v Ljutomeru, so dan proslave preložili na 20. september. Za proslavo se mladina živahno pripravlja, saj se bo na ta dan zbrala v Adrijančih iz vseh pomurskih krajev.

že sklenjenih. Za predvidene površine imajo naročena umetna gnojila in semena, ki jih že dobivajo. Zadruga si bo pridobila leto nekoliko izpopolnila strojni park in kupila novi kombajn. Potrebno bo tudi novo skladišče za kmetijske pridelke ter garaža za strojni park. Če bo zadruga v Križevcih pristala na skupno gradnjo, bodo že prihodnje leto začeli pri železniški postaji v Petrovcih graditi skupno skladišče.

KZ RADOSLAVCI:

Rajonizacija za setev pšenice

Po sklepu zadružnega sveta bo kmetijska zadruga Radoslavci letos zasejala v pridelovalnem sodelovanju 75 ha pšenice, 60% bo zasejala U-1, ostalo pa z italijankami. Zadružni svet je na seji tudi sklenil, da bodo letos sejali pšenico kompleksno na površinah od 5—10 ha. Zasejali bodo tudi 50 ha oljne repice in sklenili nekaj pogodb za pridelovalno sodelovanje v travništvu. Sprejeti akcijski program je za 15 ha nižji, kot je predvideval občinski perspektivni plan. Kmalu po sprejetju akcijskega programa pa so na seji osnovne organizacije SZDL in zadružnega sveta sklenili, da bodo plan izpolnili v taki višini, kot predvideva občinski perspektivni plan. V zadrugi ugotavljajo, da bo za setev pšenice in pridelovalno sodelovanje v travništvu letos več interesentov. Koruza letos ne obeta preveč zadovoljivega pridelka.

Zadruga ima za setev že naročena umetna gnojila in posebne ekipe, ki skrbijo za sklepanje pogodb. Pogodbe bodo začeli sklepati že v prvi polovici prihodnjega tedna.

Lani je zadruga ustvarila 37 milijonov dinarjev prometa. Največ prometa je imela s sadjem in živino, 1.200.000 din dobička je vložila v zadržne sklade. Pravijo, da tudi letos promet ne bo manjši, čeprav je sadja malo. Zadruga bo dobila verjetno že to jesen od ObLO Ljutomer okrog 200 ha zemlje SLP in namerava v tej zvezi organizirati ekonomijo ter graditi hleve in skladišča v vrednosti 20 milijonov dinarjev. Nekaj sredstev bo zadruga potrebovala leto pa predvideva nakup novega kombajna. Zadruga se vse hitreje uvršča med najboljše v Pomurju.

KZ PUCONCI:

Strokovne pomoči dovolj
Kmetijska zadruga Puconci bo jeseni in spomladi zasejala

okrog 115 ha pšenice, 25 ha sladkorne pese, 10 ha ječmena, 6 ha oljne repice, 8 ha ovsu, 45 ha detelje, 48 ha hibridne koruze ter zasadila 20 ha krompirja. V pridelovalnem sodelovanju imajo predvidenih tudi 252 ha travnikov. Ta predlog akcijskega programa je bil sprejet že v aprilu, sprejeti in potrditi pa ga bodo čez teden dni. Gnojila in semena so že naročili, pogodbe pa so začeli sklepati v ponedeljek. Strokovne pomoči bodo imeli letos dovolj. Zadruga ima za letos dovolj strojev, prihodnje leto pa predvideva nakup dveh trak-

ZAPOZNELA TRGATEV

Letošnje muhasto vreme precej neprimerno vpliva na vinograde. Točje sicer na območju Vinogradniškega gospodarstva Jeruzalem-Ormož ni bilo, pač pa so vinograde stalno napadale razne bolezni. Nekateri vinogradi so morali škropiti proti peronospori in plevelu tudi po šestkrat. Pomajkanje toplote precej ovira zorenje. Ranina bo zrela šele okrog 10. septembra, medtem ko pričakujejo pri ostalih sortah trgategv okrog 15. oktobra. Najlepši donos pričakujejo pri šponu od 80 do 100 hl. Ranina bo dala letos okrog 80 hl, burgundec 40 do 50 hl, muškatin silvanec 50 do 80 hl in laški rizling okrog 80 hl. Ostale sorte bodo dale letos precej manjši pridelok, posebno še traminec. Najlepše kažejo vinogradi okrog obrata Jeruzalem, najslabše pa okrog Ivanjkovec, kjer so starejši vinogradi.

Vinogradniško gospodarstvo Jeruzalem-Ormož ima okrog 600 ha nasadov, od tega skoraj polovico žrnih. Na obratu Jeruzalem imajo že okrog 70% obnovljenih vinogradov. Drugo leto bodo obnovili še okrog 50 ha vinogradov v okolici »Kerenčiča«.

Če bo grozdje kvalitetno, ga bo dovolj za prodajo, posebno še ranine.

-ko

torjev s priključki in kombajn. Potrebuje pa skladišče za žitarice in umetna gnojila ter upravno poslopje in trgovski lokal.

KZ SLATINA RADENCI:

Sklepanje pogodb za jesensko in spomladansko setev

Na nedavnem zadružnem zboru je Kmetijska zadruga Radenci sprejela akcijski program za jesensko in spomladansko pridelovalno sodelovanje. Sprejeti akcijski program je vsklajen z občinskim perspektivnim planom. Pri oljni repici in sladkorni pesi je sicer plan za setev nekoliko nižji, vendar so ga pri krompirju za toliko zvišali. Tako bodo zasejali 80 ha pšenice, 45 ha ovsu, rži in ječmena, oljne repice 21 ha, krmnih rastlin 30 ha, kruze 70 ha, poleg tega pa zasadili 50 ha krompirja ter sklenili pogodbe za pridelovalno sodelovanje s 155 ha travnikov. Pogodbe sklepajo istočasno tudi za spomladansko setev. Semena imajo že pripravljena, gnojila pa naročena. Po nekaterih vaseh so sklepanje pogodb že končali in ponekod plan celo presežli. Pred sklepanjem pogodb imata upravnik in kmetijski tehnik po vaseh s kmetijskimi stanke, na katerih se pogovorijo o pridelovalnem sodelovanju.

Zadruga bo prihodnje leto potrebovala okrog 9 milijonov dinarjev investicij za gradnjo skladišča.

PRIPRAVE ZA DELOVNO AKCIJO V PRIHODNJEM LETU

Na sestanku Gradbenega komiteja so med drugim razpravljali tudi o pripravah za gradnjo avtoceste »Braitava in enotnosti« v prihodnjem letu. Po dosedanjih predlogih bi naj prihodnje leto gradili odsek v Srbiji, dolg 105 km, od Malošča do Deradovec, po drugem predlogu pa bi hkrati gradili odsek od Malošča do Vladoč in odsek v Makedoniji od Udove do Djevdjelje.

K ČLANKU »MENIM, DA TO NI PRAV«

Ob članku »Menim, da to ni prav«, ki je bil objavljen v zadnji, 35. številki »Pomurskega vestnika«, nas je tov. Franc Vraz opozoril, da je avtor članka pomotoma imenoval M. R. za upravnika šole, ker je M. R. upravnik internata šole, upravnik šole pa je tov. Vraz. Tako potem S. L. kritizira delo upravniške internata, v katerem je M. R. zaposlena.

Uredništvo

EISENHOWER V EVROPI

Včeraj zvečer je prišel na borsko letališče predsednik ZDA Eisenhower. Na letališču ga je sprejel kancler Adenauer. Predsednik ZDA pa je danes jutraj obiskal najprej v Bad-Godesburgu predsednika zahodnonemške republike Theodora Heusa, popoldne bo na kosilu pri kanclerju Adenauerju, zvečer bo pa odpotoval v Veliko Britanijo, kjer se bo ustavil za pet dni. V tem času bo imel razgovore z britanskim ministrskim predsednikom Macmillanom in španskim zunanjim ministrom Castielom.

Ob koncu svojega potovanja v Zahodni Evropi se bo predsednik Eisenhower ustavil še v Parizu, kamor bo prispel tudi predsednik italijanske vlade Segni.

Med posvetovanji predsednikov zahodnoevropskih držav z Eisenhowerjem bodo govorili o bližnji izmenjavi obiskov predsednikov Sovjetske zveze Hruščeva in ZDA.

V britanskem ministrstvu za zunanje zadeve so davi poudarili, da vidi britanska vlada v obisku predsednika Eisenhowerja v evropskih prestolnicah prizadevanje važnega pomena za ohranitev stikov z vzhodnim blokom zaradi nadaljnega zmanjšanja mednarodne napetosti. Posvetovanja ameriškega predsednika v Evropi naj bi služila predvsem temu namenu, medtem ko je vse drugo drugovrstnega pomena. Ko je poudaril s tem željo, da bi se poudarek od zahodnih nesoglasij v pripravah za Eisenhowerjev obisk prevrgel na problem odnošajev z Vzhodom, Foreign Office še nadalje molči glede konkretiziranja vprašanj, o katerih se bo ta teden razgovarjal Eisenhower. Dobro poučeni »Daily Mail« pa poročata, da namerava Eisenhower proučiti pripravljenost zahodnih voditeljev za sklicanje konference na najvišji stopnji v najbližji prihodnosti in da bo v smislu te želje proučil tako odnose z Vzhodom kakor tudi razlike v zahodnem tabornu.

Vprašanje, kako se bodo poravnale zahodne razlike, pa je ostalo še nejasno, kakor so ostala tudi vprašanja, o katerih bodo razpravljali na sestanku z ministrskim predsednikom Hruščevom. Po obvestilih »Guardiana« se Eisenhower še ni končno odločil, ali bo po razgovoru z De Gaulleom ponovno prišel v London, da bi skupaj z Macmillanom še enkrat analiziral možnosti za izenačenje zahodnih stališč in francoskih zahtev v tem oziru.

OBISK MISIJE KONCAN

Jugoslovanska misija dobre volje je zaključila obisk v latinskoameriških deželah. Pred vrnitvijo iz Bolivije v Evropo se je mudila krajši čas v Argentini. V Buenos Airesu jo je sprejel argentinski predsednik Arturo Frondizi. Pogovorili so se o nadaljnjem sodelovanju Jugoslavije z Argentino.

FRANCOSKE IZGUBE V ALŽIRIJI

V Kairu je sporočil predstavnik časne alžirske vlade, da so enote narodnoosvobodilne vojske Alžirije ubile od 4. do 8. avgusta 358, ranile pa 294 francoskih vojakov.

PRIJATELJSKA PRAZNIKA

Petnajste avgusta je Indija praznovala dvajseto obletnico neodvisnosti. Proslave so bile po vsej deželi. V New Delhiju je govoril premier Nehru, ki je posvetil svoj govor indiskim notranjim problemom. Pozval je ljudstvo, naj se posveti graditvi srečnejše bodočnosti.

Dva dni kasneje, 17. avgusta, so proslavili 14-letnico neodvisnosti Indonezije. Sukarno se imel govor v Diakarti. Rekel je, da stopa Indonezija v novo revolucionarno leto, ki bo z mehanizmom usmerjevanje demokracije poseglo na vsa področja političnega, gospodarskega, kulturnega in družbenega življenja dežele.

KONFERENCA O OPUSTITVI JEDRSKIH POSKUSOV

Na konferenci o opustitvi atomskih poskusov v Zenevi razpravljajo o kontrolnih postajah v ZSSR. Bilo bi jih 20 ali 24. Po zahodnem predlogu bi bilo na vsaki izmed njih po 10 anglo-ameriških strokovnjakov ter po 10 sovjetskih in 10 izvenatomskih dežel. Sovjetska delegacija zahteva, naj bi imela kontrolne postaje v SZ dve tretjini sovjetskih strokovnjakov, in nasprotuje višjemu odstotku tujih, češ da bi Zahod hotel pod plaščem nadzorstva razpusti v SZ vojnisko mrežo.

REPORTERJEVI OBISKI

MED KRIŽEVSKIMI KOOPERANTMI

Pred dnevi sem se po telefonu zanimal o donosih pšenice in pripravah na jesensko setev v zadrugi Križevci v Prekmurju. Upravnik Bezec je bil tega vesel, vendar mi je predlagal, naj jih obiščem ter se tako seznanim z njihovimi uspehi in načrti. Temu nepričakovano povabilu sem se radevolje odzval.

POMENEK NA SKEDNJU

Obiskal sem najprej Janeza Nemca v Domanjševcih. Pravar ko mlati. Tudi upravnik se je sukali okrog mlatilnice. Nemec naju je povabil na skedenj, kjer je v zatišju pred mlatilnico stekel pogovor. Ženske so nam založile mizo z vsem, kar hiša v tem delu Prekmurja ob mlatiivi premore. Nemec je v razgovoru dejal, da ima za tako obsežno posestvo — skupno ima okrog 15 hektarov zemlje — premalo delavcev. Obdelujeta ga z ženo in 16-letnim sinom. Pravi, da bi dal nekaj zemlje v najem, vendar pa se zanjo nihče ne zanima. Lansko jesen je v sodelovanju zasejal za poskusno samo 56 arov italijanske pšenice, ki je dala donos 52 stotov. Omenil je, da bi lahko pridelal na hektar najmanj 40 stotov, če bi sejali samo italijanko. Letos bo zasejal precej več italijanske pšenice v sodelovanju. Zelo je bil zadovoljen, da sta se z zadrugo razdelila tako, kot piše na pogodbi. »Z zadrugo sem sodeloval in se razdelil kot z bratom,« je dejal. Nemec velja poleg dobrega gospodarja tudi za najboljšega živinorejca v Domanjševcih. Letos ima sklenjene z zadrugo pogodbe za vzrejo dveh bikov in 5 svinj. Tudi travnike si je z izdatnim gnojenjem močno izboljšal. Ko sva se poslovila mi je dejal, da bo zemljo še nekaj časa samo obdeloval, pozneje pa je bo dal en del zadrugi v najem.

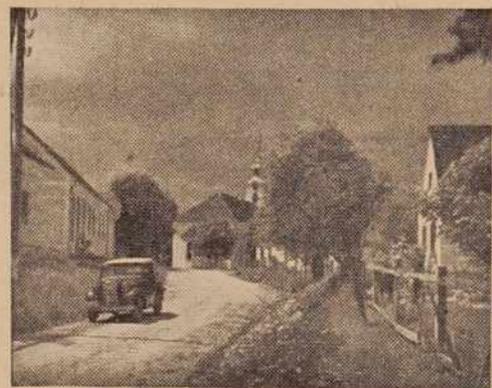
SE NADALJE BO KOOPERANT

Ožvaldove sva z upravnikom našla ravno pri kosilu. Domačija je čisto v bližini madžarske meje, zato tu govorijo samo madžarski. Jože Ožvald je že starejši možakar. Z ženo sta vedno dobro gospodarila. Ker pa sta na jesen življenja ostala brez otrok, sta posvojila fanta neke vdove iz sosednje vasi. Fant kaže za zadrugo sodelovanje precej zanimanja. Ožvald mi je preko tolmачa po-

vedal, da ima 5 ha obdelovalne zemlje. Jeseni je za poskusno zasejal v sodelovanju z zadrugo le manjšo parcelo in pravi, da bo letos zasejal precej več pšenice. Povedal nama je tudi, da je z donosom v sodelovanju zadovoljen. Na koncu nama je še povedal, da bodo trije s sodelovanjem z zadrugo zmogli delo na kmetiji.

MED NASIMI GRANIČARJI

Z upravnikom sva po obisku pri Ožvaldovih stopila čisto do meje. Njive so vse do meje obdelane in zorane, vendar pa se jim poznajo posledice slabega gnojenja. Sla sva še naprej in se znašla 30 metrov v obsejnim pasu med našimi graničarji. Zelo me je začudilo, ko so naju graničarji

namesto za legitimacijo vprašali za letošnji pridelok. Predvsem so jih zanimali uspehi kooperantov. Nekaj časa smo se nato pomenkovali o zemlji in obdelavi ob meji, nato pa smo se razšli.

SODELOVANJE JE USPEŠNO

Ernesta Čahuka v Križevcih sem našel pri mlatiivi. Rade volje je skočil s kopice in že sva bila sredi pomenka. Čahuk velja v vsej okolici za naj-

boljšega sadjarja. Lani je zasadil v sodelovanju z zadrugo 75 arov sadovnjaka. Sadovnjak mu letos lepo obetava, posebno še jabolka. Poleg tega se ukvarja še z živinorejo, ki je zanj poleg sadjarstva najbolj donosna. Lani je zasejal v sodelovanju z zadrugo nekaj arov italijanske pšenice. Pogodbo je sklenil za drugo obliko sodelovanja in plačal zadrugi njene storitve in pomoč. Pravi, da je tudi ta oblika sodelovanja uspešna in da se mu je zemlja precej zboljšala. Od konca razgovora je še dodal, da bo letos zasejal še več pšenice v kooperaciji.

ZEMLJA SE V SODELOVANJU IZBOLJSUJE

Hari Karel iz Križevca v Prekmurju mi je v razgovoru povedal, da je lani zasejal v pogodbenem sodelovanju 47 arov italijanske pšenice, ki je dala donos 26 metrskih stotov. S trojno obdelavo je zelo zadovoljen, saj je dejal tudi, da se je pridelok v sodelovanju povečal skoraj za 100 odstotkov od prejšnjega, čeprav ima njive na bolj kameniti zemlji. V sodelovanju ima zasejane tudi nekaj hibridne koruze ter sklenjeno pogodbo za travnik in krompir. Tudi Hari je sklenil, da bo ostal še nadalje kooperant in da bo površine v sodelovanju še povečal.

SE VEČ PŠENICE V KOOPERACIJI

Janez Čahuk iz Križevca je zelo zadovoljen s pridelkom pšenice v sodelovanju in pravi, da mu je žal, da je ni lani zasejal še več. Na 27 arov je dosegel donos 58 stotov na hektar. Omenil je, da je z obdelavo in strokovno pomočjo v zadrugi zadovoljen. Posebno ga veseli to, da ni bil pri mlatiivi nihče oškodovan.

POVRŠINE V SODELOVANJU BODO POVEČALI

Poslovil sem se od gostoljubnih Križevčanov in Domanjševčanov z vtisi, da so pripravljani še nadalje sodelovati z zadrugo in tudi povečati površine. Od odhoda sem jim obljubil, da jih bom kmalu spet obiskal.

Janko Stolnik

ONKRAJ NAPREDKA

Spoznavaj svet in domovino

Nesposbuden primer

POMANJKANJE KADROV NAJBOLJ OVIRA NADALJNI RAZMAH KULTURNOPROSVETNEGA DELA V LJUTOMERSKI OBČINI — AMATERSKA UMETNISKA DEJAVNOST ZA ZDAJ SE NAJBOLJ PRILJUBLJENA — POTREBA PO NOVIH OBLIKAH IN PRIJEMIH DELA — KRAJEVNE MOŽNOSTI IN POTREBE NISO POVSOD ENAKE — VSEBINSKA PLAT NAJVAŽNEJŠA

Tudi v ljutomerski občini so najbolj šibka tista prosvetna društva, ki niso vezana na nobeno šolo in v katerih v strokovnem oziru ne pomagajo prosvetni delavci. O tem pričajo primeri »Svobode«: Železne dveri in Presika ter prosvetnega društva Ključarovi. Občinski svet »Svobode« in prosvetnih društev Ljutomer sodi, da imajo do neke mere ugodne pogoje za razvoj le takšna društva, v

katerih delujejo učitelji. Delavnejša društva so poleg »Svobode« Ljutomer še prosvetna društva Krževeci, Verzej, Logarovi, Stara cesta, Cven, Bučkovič, Razkrižje in Vučja vas. Sicer pa prevladuje v vseh ljudskoprosvetnih organizacijah ljutomerske občine delo umetniških amaterskih sekcij pred ostalimi oblikami ljudskoizobraževalnega dela. V tem pogledu se tudi še sedaj ne kažejo nobeni vidnejši znaki napredka. Zato je točna ugotovitev, da društva še dokaj enostransko izpolnjujejo smoter statuta Zveze »Svobode«.

nega značaja. V občini ugotavljajo, da so ob prvih razpisih delovnih mest odšli vsi najdelavnejši ljudskoprosvetni aktivisti. Tudi letos so odšli nekateri, kar bo povzročilo nove vrzeli. Mladi učitelji, ki prihajajo na našo vas, se radi izgovarjajo, češ: »Tega se nismo naučili!« Ali je res potrebna za ljudskoprosvetno delo posebna visoka šola? In kje je tu ljubizen do našega ljudstva? Zanimivo je tudi to: učitelji pogosto učijo otroke petja do njihovega 14. leta starosti in uspešno vadijo pionirske pevске zbornice, toda težko jih je pridobiti za nevodvodje mladinskih zborov. Tu seveda ne gre za pomanjkanje sposobnosti, temveč za premajhno zaupanje v lastno znanje in moči.

V ljutomerski občini uvidevajo, da zahteva tudi ljudskoprosvetno delo novih oblik dela. Tu ne gre samo za tehnično, temveč predvsem za vsebinsko plat — tako sodijo v občinskem svetu »Svobode« in prosvetnih društev v Ljutomeru. Niso protuvarjanju klubov, vendar pripominjajo, da stane to denar. Zaradi pomanjkanja kadrov pa se lahko pripeti, da klubov ne bo nihče obiskoval. Brez kadra nikakor ne bo šlo. Medtem ko so v večjih mestih strokovnjaki za vse, sloni pri nas vse delo na dveh ali treh ljudeh. Torej: kadri rešujejo vse. Ne kaže torej ustanavljati klubov zaradi njih samih. Upoštevati je treba krajevne možnosti in potrebe, a tudi razvoj TV mreže in programa v republiki.

IZOBRAŽEVANJE NAJBOLJ POTREBNO IN NAMENJENO DELAVCEM

In še za nekaj gre. Kakor povsod v Pomurju, so tudi v ljutomerski občini v večini delavci, ki po rednem delu odhajajo na delo na svoje hišice, h krmavic in podobnemu. Tem je tudi izobraževanje najbolj potrebno in namenjeno. Socialni položaj delavstva se je v ljutomerski občini in drugod v primeru s predvojnimi stanjem očit-

no zelo zboljšal, tega pa ni mogoče trditviti o kulturni ravni. Alkoholizem in druge zablode se terjajo svoje žrvice, čeprav v mnogo manjši meri kot nekoč. Ob vsem tem lahko radiofukacija, televizacija, kinofukacija zelo koristno nadaljnemu napredku ljudskoprosvetnega dela na vasi ali pa tudi ne, pravijo v Ljutomeru. Amaterstvo se je v svoji klasični obliki preživelo, kar ne pomeni, da je že izumrlo. Najvažnejše pa je vsakakor to, kakšni bodo naši nadaljnji koraki, naše nove oblike in prijemi pri delu.

B. S.

Idealni pogoji Uspešno delo DPD „Svoboda“ Radgona

Radgonska »Svoboda« ima sedaj okrog 150 članov, med katerimi je mnogo mladine. S svojimi sekcijami: pevsko, dramsko, lutkovno, izobraževalno in kinosekcijo skrbi za kulturnoprosvetno dejavnost, pripravlja proslave, izobražuje in uči delovno ljudstvo. Če pogledamo, kakšno je bilo delo sekcij v preteklih mesecih, lahko z veseljem ugotovimo, da je bilo uspešno. Nekatere sekcije so svoje naloge zelo dobro opravile. Nedvomno je, da so uspehi posledica delovitosti članov in vodstva sekcije, kakor tudi vodstva celotnega društva.

Delo je bilo zelo pestro. Pevski zbor, ki šteje 60 članov, je imel samostojni koncert v Radgoni in Križevcih, snemal ga pa je tudi Radio Ljubljana. Pevski zbor, katerega vodi tov. Golar, ki uči ženske, je sodeloval tudi na vseh proslavah. Dramatska skupina ni naredila nič. Imela je v načrtu dramo »Dnevnik Ane Frank«, vendar pa zaradi pomanjkanja igralcev in režiserja ni mogla zamisliti uresničiti. Tudi lutkovna skupina je pripravila za najmlajše dve predstavi.

Zelo delavna je bila kinosekcija. Vsakih štirinajst dni je organizirala kinopredstave v Stogovcih, Ščavnici, Negovi in Murskoti. Obisk je bil zelo velik in mnogokrat so morali za-

poznati obiskovalci razočarani oditi domov. Najbolj so bile obiskane predstave domačih, posebno slovenskih filmov. Društvo ima svoj kinoprojektor, prevoz pa največkrat preskrbi ObLO.

Najmarljivejša je izobraževalna sekcija, ki je organizirala številna kvalitetna predavanja. Čeprav so predavali priznani predavatelji, mnogokrat dvorana ni bila dovolj zasedena. Zakaj, je treba vprašati občinstvo v Radgoni in okolici.

V prihodnje mislijo predvsem nastudirati vsaj eno dramsko delo. Če bodo druge sekcije še naprej delale s takšnim prizadevanjem, uspeh ne bo izostal. Seveda je pa želja vseh, da se delo razširi, uvede koristne novosti v delu sekcij ter v prosti čas delovnega človeka prinese več prijetnih trenutkov. Pogoji za nadaljnje delo so idealni. Morda je »Svoboda« v Radgoni edino društvo, ki ima dovolj prostorov za delo, samo da so ti marsikdaj prazni. — Ljudska knjižnica ima precej bralcev, a čitalnica je vedno polna čitalcev.

Da bo delo res uspešno, se morajo Radgončani potruditi, da ne bodo več nekateri porekli: »Mnogo jih je, kadar gre za dodelitev stanovanj, malo pa na predavanjih in pri kulturnoprosvetnem delu.« —ič

Ljutomerska »Svoboda« v znaku počitnic

DPD »Svoboda« Ljutomer je sedaj v znamenju počitnic, kar je tudi razumljivo. Občni zbor bo imelo društvo oktobra, do takrat pa bo tudi že znan spored dela za prihodnjo sezono. Sicer pa se vodstvo ljutomerske »Svobode« zaveda, da se Ljutomerčani polnoštevilno udeležujejo proslav, na domače igre in koncerte pa ne prihajajo radi. Bolj se ogrevajo Ljutomerčani za gostovanja, pri katerih pa so zadnje čase prikrajšani: ptujškega gledališča namreč ni več, marborskega pa še ni bilo blizu. Polnoštevilno so se udeležili Ljutomerčani koncerta pevškega zbora »Slava Klavora« iz Maribora in pevškega zbora Koroških Slovencev.

Sicer pa ima ljutomerska »Svoboda« 11 sekcij, ki so več ali manj vse delavne: godbo na pihala, moški pevski zbor, ženski pevski zbor, orkester, dramsko sekcijo, recitatorsko skupino, ljudsko univerzo, kinosekcijo ter društveno glasbeno šolo za ljudske instrumente s harmonikarskim zborom. Knjižnica je v Ljutomeru samostojna občinska ustanova in ne sodi v sklop DPD »Svobode«.

Značilno za Ljutomer: veliko zanimanje za ljudske instrumente. Glasbena šola bi želela še večje uspehe kot sicer, če bi bilo več finančnih sredstev. Nekaj si obetajo od predvidene reorganizacije nižjih glasbenih šol, ki naj bi skrbele za glasbeno izobraževanje amaterjev, vendar smo glede tega za zdaj šele v obdobju razprav. Vsekakor pa že sedaj skrbi ljutomerska društvena glasbena šola za naraščaj godbe na pihala DPD »Svoboda«.

Vodstvo ljutomerske »Svobode« ne zapira oči pred dejstvom, da opravlja film pomembno vlogo v izobraževanju, prosvetljevanju in miselni preobrazbi množic. Zavzema se za to, da bi se repertoar ljutomerskega kina (v kratkem kinemaskopu), ki ga upravlja društvo, zboljšal do odgovarjajoče ravni, seveda ne samo zaradi tega, ker predstavlja kino glavni vir sredstev društva. Vse, kar je kakovostno, stane. To ugotavljajo tudi v ljutomerski »Svobodi«, hkrati pa poudarjajo, da kažejo v občini za delo in težave društva vse razumevanje. To si društvo nedvomno tudi zasluži, saj je najdelavnejše prosvetno društvo v občini z okrog 250 člani. Med temi je tretjina delavcev, največ v godbi na pihala. Tudi mladine je v društvu precej, zlasti obrtniške, saj je leta vsa v vrstah društva. Od tega naraščajoča si društvo lahko tudi nekaj obeta, medtem ko vodijo poletni dijaške mladine iz Ljutomera. Razveseljuje je v enaki meri še to, da sekcija ljutomerske »Svobode« gostuje v ostalih krajih občine in v Ormožu. O pomoci okrajnega sveta »Svobode« ne vedo mnogo povedati, v občinskem merilu pa usmerja kulturnoprosvetno delo občinski svet »Svobode« in prosvetnih društev. bš

NAD 1400 ČLANOV PROSVETNIH DRUŠTEV

V prosvetnih društvih ljutomerske občine je v minuli sezoni delovalo v 55 raznih kulturnoumetniških in izobraževalnih sekcijah 13 gledaliških, 5 pevskih zborov, 2 godbi na pihala, orkester, harmonikarski zbor, 6 tamburaških zborov, 2 lutkovni sekciji, 2 recitacijski skupini, 11 ljudskih knjižnic in 7 izobraževalnih sekcij. Vsi znaki pa kažejo, da marsikatera omenjenih sekcij ali zborov ob koncu minule sezone ni kazala posebnih znakov dejavnosti. Očitno je, da išče in naide članstvo v amaterski umetniški dejavnosti prosvetnih društev tiste oblike delovanja, ki odgovarjajo njegovemu zanimanju, po drugi strani pa je amaterska umetniška dejavnost prosvetnih društev za zdaj najbolj priljubljena oblika kulturnega izživeljanja zdravega razvedrila občanov ljutomerske občine. Zato je tudi v vseh prosvetnih društvih občine nad 1400 članov. Društva, kakršna imajo v Verzeju, Križevcih in Stari cesti, štejejo od 150 do 180 članov. Od teh je večina aktivnih, saj dela vsak član v tej ali oni sekciji.

Ljudskoprosvetno delo ima v ljutomerski občini lepe tradicije. Tudi sedaj so v občini v Pomurju na vodnem mestu, čeprav ne bi mogli trditviti, da je kulturnoprosvetna dejavnost lani in v tem letu kaj napredovala od prejšnjega stanja. Povsod bi radi imeli pevске zbornice, a kaj, ko ni pevovodij. Prej je bilo v občini pet zborov, sedaj pa sta le dva. Križevski in verzejski zbor pojeta sedaj le eno pesem in sicer to, da ni pevovodje, kar pa velja tudi za zbor na Stari cesti. Prosvetno društvo Stara cesta je bilo leta 1951 najbolj delavno podozelsko prosvetno društvo v Sloveniji in je dobilo ob 10-letnici OF tudi ustrezno priznanje in nagrado.

GMOTNA SREDSTVA NISO NAJVAŽNEJŠA

Nadaljnji razmah kulturnoprosvetnega dela v občini najbolj ovira pomanjkanje kadrov, tako da je vprašanje materialne osnove društev drugot-

Soboški združeni pevski zbori med nastopom

ENO LETO LJUDSKE UNIVERZE DELO PRILAGODITI POTREBAM

Lani, na svojem zadnjem zasedanju, je Okrajni ljudski odbor ustanovil Ljudsko univerzo. Od tega je minilo 7 mesecev. V tem času je ljudska univerza organizirala številna predavanja, tečaje in predavke. Upravnik univerze tov. Ante Novak pravi, da sloni delo že na starih tradicijah. Ze pred leti je Ljudska prosvetna organizirala v Pomurju vsako leto vsaj 350 predavanj. Zdaj pa je dobila univerza popolnoma nove naloge. Ena najvažnejših je načrtno delo, povezava z različnimi društvi, podjetji in gospodarskimi organizacijami ter prilagoditev dela potrebam terena.

Poleg Okrajnega odbora sta bila ustanovljena tudi Občinski odbora ljudske univerze v Ljutomeru in Lendavi, v Radgoni pa opravila delo razširjena sekcija DPD Svobode.

Eden največjih doseženih uspehov ljudske univerze so bila predavanja za člane združenih svetov. Teh predavanj je bilo 200, poslušalo pa jih je čez 6.000 ljudi. Predavanja so organizirali pri posameznih združenih s sodelovanjem OZZ, ki je dala predavatelje. Razpravljali so v glavnem o pogodbenem sodelovanju z združenimi, blagovnem prometu, socia-

lizaciji vasi itd. Predavatelji so teme najprej na skupnem seminarju predskuturali in šele potem predavali. V kratkem bo ljudska univerza s sodelovanjem Okrajne združene zveze izdelala program izobraževanja članov združenih svetov.

Organizirana so bila tudi predavanja naših vidnih političnih predstavnikov. Predavali so Franc Simončič, dr. Jože Potrč, Vida Tomšič in dr. Anton Vratuša. Na vsakem od teh predavanj je bilo vsaj 400 ljudi, poleg tega pa je prišlo iz vsake občine nekaj predstavnikov. Predavanja za člane upravnih odborov sindikalnih podružnic lani niso uspela. V Soboto so bile povabljene tudi razne umetniške skupine, ki so vsaj do neke mere ublažile sobotško »kulturno sušo«.

Tečaj za dopolnilno izobraževanje od 5. do 8. razreda osemletke je obiskovalo 43 ljudi. Ti so na koncu šolskega leta delali izpite pri osemletni šoli. Večina je izpite tudi opravila, nekaj pa jih ima popravne izpite. Polagoma se bo ta oblika izobraževanja ločila od ljudske univerze, skrb zanjo pa bodo prevzela šole same.

Politično šolo je obiskovalo 25 ljudi, predvsem mlajših de-

lavcev. Vsaki predavani temi so posvetili še en diskusijski večer, kjer so se pogovorili o vsem, kar jim na predavanju ni bilo jasno. Šola traja 8 mesecev in po končanem šolanju dobe obiskovalci tudi spričevala. Mladinci v tej šoli so pokazali veliko zanimanje in so tudi na terenu zelo aktivni. Junija jih je nekaj odšlo na delovno akcijo, zato je šola preknila z delom, ki se bo nadaljevalo septembra. V prihodnjem šolskem letu bodo ustanovljene podobne šole tudi v Ljutomeru, Radgoni in Lendavi.

Okrajni odbor ljudske univerze še nima izdelanega programa za delo v prihodnji sezoni. Program je treba temeljito pripraviti, kajti le takrat lahko pričakujemo lepe uspehe. Vsi člani upravnega odbora bodo sodelovali s filmi. Pri ne, podjetja in druge organizacije in se seznanili s potrebami terena in potem na osnovi tega izdelajo program za prihodnjo sezono.

Jesen bodo začeli z reševanjem ene poglobljenih nalog ljudske univerze z izobraževanjem ljudi, ki delajo v delavskem in družbenem upravljanju. Za predavatelje bodo organizirali posebni seminarji,

občinam pa bodo pomagali tudi s tehničnimi pripomočki. Pred kratkim je bil kupljen projektor za opek film, magnetofon in dva diapojektorja.

Na posebnih predavanjih bo obravnavana snov VII. kongresa ZKJ in IV. kongresa ZKS. Delati pa bosta začela tudi jezikovna tečaja za madžarski in nemški ter po potrebi tudi za angleški jezik. V vseh večjih krajih bodo šole za starše, kjer se bodo lahko seznanili z vzgojo otrok. Številna predavanja bodo spruemljena s filmi. Pri predavanju filmov bo pomagal DOZ, ki bo posodil svoj aparat. Na ta način bodo lahko prikazovali filme tudi v krajih, kjer ni elektrike. Upravni odbor se je povezal tudi s podjetji, ki se zanimajo za izobraževanje svojih delavcev. Vsako podjetje bo izdelalo program izobraževanja, ki ga bo potem organizirala ljudska univerza.

Zelo važno je tudi sodelovanje z različnimi strokovnimi društvi: društvom pravnikov, inženirjev in tehnikov, prosvetnih delavcev, ekonomistov in drugih. Na ta način se bo okrog univerze zbral še večji krog ljudi, tako predavateljev, kakor tudi ostalih, ki jim bodo ta predavanja zelo koristila.

V Dobrovniku so zgradili dvorano pri soli že pred dvesti leti. Tudi tukaj pa ni ljudi, ki bi vodili in usmerjali kulturnoprosvetno delo. — Morda bo kaj bolje sedaj, ko je začela delovati tovarna obutve. Naše upanje je utemeljeno zaradi tega, ker je nogometni klub »Planika« postal zadnje čase delaven in si je tudi znal zagotoviti gmotna sredstva. Ob teh dobrih obetih nedvomno lahko upamo na boljše čase v drugih deželah, predvsem v kulturnoprosvetni.

Tudi člani nekega šolskega odbora se še živo spominjajo primera, ko je neki prosvetni delavec odšel na lov namesto na službeni opravil izven svojega stalnega službenega mesta, nazlic temu pa ni pozabil predložiti obračuna za pripadajoče dnevnice. Znani so tudi primeri, ko prihajajo starši iz okolice Lendave v mesto s prošnjo, da bi tam opislali njihove otroke, ker se na domači šoli ne naučijo dovolj. Ti starši vedo povedati, češ da je na šoli v njihovem kraju, ki je več ur hoje oddaljen od Lendave, včasih resen pouk le po dva dni v tednu. Šolski odbor je nemočen, ker se starši bojijo zamere in posledic pri svojih otrocih.

Teh primerov ne bi kazalo niti omenjati, še manj pa pogrevati, če ne bi v lendavski občini šolski odbori ugotabljali ponekod skoraj popolno pomanjkanje socialistične zavesti pri nekaterih posameznikih, ki jim družba zaupa vzgojo mladega rodu, po katerih pa se gledujejo tudi odrasli. Dokler bomo morali beležiti take primere, tudi o uspešnem ljudskoprosvetnem delu v vaseh lendavske občine ne bomo mogli govoriti.

Število tuberkuloznih bolnikov narašča

Medicina je v zadnjih desetletjih tako napredovala, da je borba proti tuberkulozi mnogo lažja kot nekdaj. Medtem ko smo se pred časom borili proti fatalnemu umiranju tuberkuloznih bolnikov, se danes borimo s koreninami, ki so izvor tuberkuloznih infekcij in obolenj. Nekdaj so bolniki iz strahu pred smrtjo bili neprimerno bolj dojemljivi za borbo proti tuberkulozi kakor danes, ko je tuberkuloza v ljudski miselnosti postala »običajna bolezen«. Čeprav je število umrlih za tuberkulozo padlo, pa ugotavljamo, da je vedno več obolelih za tuberkulozo. Mnogo je bolnikov, ki se po uspešnem zdravljenju počutijo popolnoma zdravi, vendar pa je tem bolnikom potrebno še nadaljnje zdravljenje doma pod zdravniškim nadzorom. Na žalost ugotavljamo, da večina bolnikov potem zdravniških navodil ne upošteva. Največ takšnih primerov je seveda pri nas v Pomurju, kjer je tuberkuloznih bolnikov vedno več. Zlasti stanje v Pomurju je vsakakor kritično.

Prejšnji teden je bila seja Okrajne komisije za borbo proti tuberkulozi. Povzemamo ugotovitve iz poročila dr. Amona:

Statistika nam kaže, da je bilo v okraju v letu 1957 registriranih 1558 aktivnih bolnikov, v letu 1958 1559 in v letu 1959, prvo poletje, 1591 aktivnih bolnikov. Če primerjamo to v slovenskem merilu, moramo ugotoviti, da je murskoboško okraj v tem pogledu najhujši. V našem okraju je bilo na novo odkritih bolnikov v letu 1957 470, lani 210 in v prvem polletju letos 110. Sigurno bo število naraslo na 250 primerov. Torej vidimo, da je stanje v Pomurju res porazno.

V jesenskih mesecih, oktobru in novembru, bo tudi fluorografiranje, in sicer v občinah Lendava in Petrovci-Salovec. Nedvomno je to bodoči odkriti spet novi primeri aktivnih bolnikov. Če pogledamo po protituberku-

loznih disperzerjih v Sloveniji, vidimo, da je Pomurcev v vseh dovolj. Tako je na Golniku skoraj četrtna bolnikov Pomurcev. Prav tako poročajo drugi zdravniki iz različnih krajev Slovenije, da je med tuberkuloznimi bolniki precej Pomurcev. Ti bolniki pri nas niso registrirani in tudi ni znano točno število.

Če bomo hoteli izboljšati stanje, je nujno potrebno, da pri tem pomagajo bolniki sami. Zgodí se namreč, da bolniki, ki jih imamo na našem tuberkuloznem oddelku, izigravajo pomoč in pa ugodnosti, ki jim jih družba nudi. Ker so to v precejšnji meri kmečki ljudje, ki imajo družine in pa posestva, jih večje vedno domov. Najbolj

se vidi to sedaj ob žetvi in mlačvi. Vsak bi rad domov. Seveda obljublja, da ne bo delal in se čul pred negativnimi vplivi, ko pa ga pustimo, seveda če so pogoji in stanje ugodni, pa začne doma delati in pozabi na vse zdravniške nasvete.

To kaže, da se bolniki ne zavedajo kakšno odgovornost imajo in kakšne so posledice njihovih dejanj. V današnjem času občine dajejo ogromna sredstva za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov. Ker je to zdravljenje dolgotrajno, so ti izdatki naravnost nemogoči. Kdor ne verjame, naj izračuna recimo, če je dnevna oskrba 1200 din in se zdravi bolnik v bolnišnici povprečno dve leti. Pri tem naj ne pozabi na vrednost zdravil,

ki jih porabijo bolniki potem še doma. In še to: Ti ljudje trosijo neusmiljeno bacile med ljudstvom, kjer prebivajo. Število tuberkuloznih bolnikov je večje na levi strani Mure kot na desni. Otroške tuberkuloze je zelo malo, kar pa je posledica rednih zdravniških pregledov po občinah, razen v radgonski. Iz tega razloga bo obvezno fluorografiranje šele z dopolnjenim 18. letom starosti.

Organizacije Rdečega križa bodo nedvomno imele v Tednu borbe proti tuberkulozi, ki bo od 15. do 19. septembra, mnogo dela. Pri njihovem delu jim morajo pomagati vse organizacije in vsak človek. Poleg tega, da skrbijo za socialno šibke družine in pa za družine obolelih za tuberkulozo, bodo morale posvetiti vso krblj preventivni program dela, ki ga je sprejela komisija ob koncu seje, je zelo pester in zanimiv. Pomagati pri reševanju stanovaljskih problemov obolelih družin, odvojiti zdrave otroke od obolelih in jih dati v domove, sorodnikom ali podobno. Sredstva za to bo dal RK, podjetja in pa različne organizacije. Nadalje je treba formirati komisije pri ljudskih odborih, ki bodo poskrbele za zaposlitev tuberkuloznih bolnikov, najti ljudi na vasi, ki bi opravljali delo nekakih bolničarjev in bi pomagali RK in patronažni službi, nedelavne člane v odborih RK pa zamenjati z novimi člani. Organizirati je treba pomoč pri fluorografiranju, pomagati pri nabiranju knjig za knjižnico tuberkuloznega oddelka v M. Soboti itd.

Mnogo dela je pred nami, če hočemo odpraviti stanje, ki se zdaleč ni rožnato. Organizirane družbene samoupravljavce, organizacije in vsi državljani pa morajo poskrbeti, da bo zdravljenje tuberkuloznih bolnikov čim bolj uspešno.

Karel Sukič

Pri Janezu Kovaču

članu mladinske državne reprezentance

Janez je dijak III. letnika Ekonomske srednje šole v Murski Soboti. Je povprečen učenec, kateremu najbolj »gre« matematično, nemščina pa mu dela kar preveč preglativ. Lani je dopolnil devetnajsto leto. Predkres nedeljo je prvokrat oblekel dres državnega reprezentanta, in sicer ob priliki mladinskega atletskega dvoboja Italija - Jugoslavija. Nedvomno je to uspeh, na katerega je lahko ponosen.

Obiskal sem ga na domu v Murski Soboti ter ga zaprosil naj pove nekaj o svoji poti v vrste najboljših

sem pa treniral atletike. Tekmoval sem na različnih tekmovanjih v okraju in drugje. Leta 1957 sem odšel kot član »Partizana« na »Tek republik«. Tu sem v skupini mlajših mladincev zasedel drugo mesto in atletski mariborskega »Branika« so me nagovorili, da sem prestopil v njihov klub. Nekateri funkcionarji v soboškem »Partizanu« s tem niso bili zadovoljni. Mislim pa, da se tu neke začne moje načrtno delo na atletskih stezah.

Prvi nastop na večjem tekmovanju je bil v Celju na moštvenem tekmovanju (II. kolo), kjer sem dosegel na 1500 m steeple chase 1. mesto. Potem so sledila še druga tekmovanja. Našel bom samo najvažnejša: državno prvenstvo v Novem Sadu, kjer sem s časom 6:02,8 na 2000 m dosegel 4. mesto in s časom 2:41,8 peto mesto na 1000 m. Na tekmovanju za »Pokal republike« v Tuzli sem zasedel tretje mesto na 1500 m steeple. Na tekmovanju v II. kolu državnega moštvenega prvenstva sem dosegel na 1500 m v steeple chase 1. mesto s časom 4:55,6 ter se tako uvrstil med kandidate za državno mladinsko reprezentanco. Letos sem bil tudi na državnem prvenstvu v Beogradu. Vse je šlo dobro. Na treningu državne mladinske reprezentance, ki je bil v Ljubljani, sem si s 1. mestom na izribnem tekmovanju v steeple chase na 1500 m priboril pravico obleči si dres državne reprezentance. Na tem dvoboju sem bil drugi za Italijanom Giovanijem. Italijani so bili res dobri in je končen izid realen.

In tvoji načrti?

»Sedaj bom redno treniral. Čim dlje ostati v državni reprezentanci. Samo nekaj ga moramo dopolniti. Letos je na festivalu graditeljev »Autoputac« zasedel na 1000 m prvo mesto. Za vse našete uspehe in pa še za one diplome in priznanja z različnih tekmovanj, ki jih ima tako lepo spravljene doma v omari, mu čestitamo in mu želimo še mnogo uspehov.

Športnikov-mladincev Jugoslavije. Čeprav se utrjuje od večerajšnjega tekmovanja v Celju, je rade volje pripovedoval:

»Z atletiko se načrtno ukvarjam šele letos. Prej sem tekmoval le priložnostno. Moji začetki so nekje v nižji gimnaziji. Na šolskih krosih sem bil vedno med prvimi petimi. Vendar pa atletiki nisem nikdar posvečal posebne pozornosti. Tudi takih uspehov nisem dosegel nikdar, da bi se navdušil zanj. Po končani nižji gimnaziji sem se vpisal na ESS v M. Soboti.

Leta 1956 sem zmagal v teku na 1000 m na srednješolskem prvenstvu. Ves čas sem gojil športne igre, ni-

Pred obnovo sadovnjakov na Goričkem

Na pobudo Kmetijske poslovne zveze v M. Soboti bodo letos vse kmetijske zadruge na Goričkem začele z urejevanjem novih sadovnjakov. Prvenstveno bodo zadruge poskrbele, da bo obnovile ali pa na novo za-

sadile sadovnjake na zemlji splošnega ljudskega premoženja. Teh površin je na področju vsake zadruge dovolj. Poleg tega bodo zadruge tudi s kmetovalci organizirale urejevanje in zasajevanje novih sadovnjakov.

Na Goričkem že imajo lepe primere takih sadjarskih skupnosti. Čepenska zadruga je že pred leti na zemlji splošnega ljudskega premoženja v Budinčih uredila lep sadovnjak. Drug lep primer je sadjarska skupnost, ki so jo v okviru zadruge ustanovili v Kušanovcih in tudi uredili lepe plantažne nasade.

Kmetijska poslovna zveza bo s koncem avgusta zaključila akcijo. Prijavljencem bo priskrbela sadika, dala strokovno pomoč in vsa navodila za urejevanje nasadov. Ker letos ni nobenih ovir, ki bi kmetovalcem in zadrugam onemogočale urejevanje novih nasadov, pričakujejo na poslovni zvezi, da bodo vse priprave pravočasno končane in da bo zasajenih tudi nekaj novih sadovnjakov.

II. Festival avtoceste v Paračinu

Čez nekaj dni se bo začel v Paračinu II. Festival Avtoceste, na katerem bo sodelovalo okrog 9000 graditeljev. To bo obenem velika manifestacija društvene aktivnosti brigadirjev.

Po podatkih Glavnega štaba mladinskih delovnih brigad je

do konca julija končalo razne tečaje nad 20.000 mladincev in mladink. Med najbolj obiskanimi so bili tečaji za motoriste, moped, fotografiranje, radio in elektro-gospodinjski tečaji. Nekoliko manjše zanimanje je bilo za zidarski tečaj, čeprav so tečajniki postali polkvalificirani zidarji. Skupno je tečaje obiskovalo nad 80 odst. vseh brigadirjev.

»SAPONIA« UCI PRATI Z DETERGENTI

Propagandni oddelček tovarne »Saponia« iz Osijeka je organiziral v sredo in četrtek v grajski dvorani predavanje s praktičnim prikazovanjem uporabe detergentov iz tovarne pri pranju volnenih izdelkov. Za predavanje je bilo med soboškim gospodinjstvom precejšnje zanimanje. To prilžnost je podjetje izkoristilo in razdelilo ženam precej propagandnih paketov pralnih praškov »Saponie«.

Zaradi nepredvidnosti smrt pod traktorjem

V petek zvečer okrog 20. ure se je na cesti v bližini Kušanovca zgodila težja prometna nesreča, ki je terjala življenje 30-letnega Vladimira Sila iz Kušanovca.

Usodnega večera se je peljal s traktorjem, ki je last Kmetijske zadruge Mačkovi, po gorivo traktorist Koloman Hari. Pridružila sta se mu še Vladimir Sila in Ludvik Novak, ki sta sedla na blatnike. V okolici Ku-

šanovca je Vladimir Sila padel pod kolesa ter bil takoj mrtev. Soferja je ta nesreča tako prizadela in prestrašila, da se je nekaj ur po nesreči v bližnjem gozdu obesil.

- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER

„SODOBNO GOSPODINSTVO“ štev. 6

V tej številki najdemo kopico člankov ne le z ožjega gospodinstvskega torišča, ampak tudi s področij, posredno povezanih z gospodinstvom, kar daje reviji še širši značaj. Uvodni članek »O vzgoji otrošnice« je napisala direktorica CZNG Ziva Beltram. Z osnovnimi določbami zakona o stanovaljskih skupnostih seznanja bralce in bralke izveček iz tega zakona, ki določa mesto in vlogo stanovaljskih skupnosti. O barvah in uporabljanju barv je napisala inž. M. Vovkova zanimiv članek »Naše pisano okolje«. A. Sebaherjeva piše o kuhanju z elektriko. M. Kregarjeva pa podaja preprost oris omare za čistila. Vzgojen, koristen in potreben je prispevek Obvarujmo otroke pred nesrečami, ki se nadaljuje iz prejš-

nje številke. Sleherna mati bi ga morala pazljivo prebrati. O praktičnih delovnih oblekah za tovarno in urad pše in podaja skice Cveta Gale. Prebrani je kot vselej tudi tokrat namenjeno precej prostora. O siru je prispeval zanimiv članek dr. A. Stefančič. Prav tako z zanimanjem bodo bralke in bralci prebrali članek o teku do jedi izpod peresa zdravniška. Soša Jakša je prispevala štiri poletne jedilnike. Ker smo sredi sadne in zelenjavne sezone, bodo gospodinjstvom prišla prav tudi navodila za konzerviranje paradiznikov, paprike in stročjega fižola ter nekaj časa primernih jedi, za katere je napisala recepte Karla Stera. O poletnem zalivanju vrta razglablja Hortulanus v članku Vrt je treba zalivati.

STANOVANJSKA SKUPNOST V RADGONI

Stanovaljska skupnost so ustanovili v Radgoni že julija. Do sedaj sta bili dve seji, na katerih so razpravljali o delu in oblikah dela stanovaljske skupnosti.

Za začetek namerava radgonska stanovaljska skupnost poskusiti z ustanovitvijo pralnega servisa. Med ljudmi je precej zanimanja in kaže, da bo pralni servis lahko dobro deloval ter tako razbremenil vsaj delno radgonske gospodinje. Sredstva za nakup pralnega stroja so zagotovljena. Nekaj je prispeval tudi občinski ljudski odbor. Potem nameravajo dejavnost razširiti ter ustanoviti stanovaljske skupnosti še v Radenci in Apačih.

(Nadaljevanje in konec)

Film ni zgolj kram'načka, ampak razčlenjuje tudi odnose med ljudmi. Scenarij zanj pa je napisal Orson Welles. »Po princu Valiantu« bo na vrsti ameriški barvni film »V pomladni življenja«. Film so na njegovih premieri imenovali »svetlelim srcem, pripoveduje pa nam o ljubezni dekca do osiroteloga sračnika. V filmu nastopata dve zvočni imeni filmskega sveta - Gregory Peck in Jane Wyman - kot oče in mati dekca, ki ga igra Claude Jarman ml.

Med madžarskimi filmi srečamo na repertoarju film po povesti Sandorja Hunyadija »Nedeljska romanca« o razočarani ljubezni mladega dekleta do mladega časnika, ki nima poslušarja za iskreno in čisto ljubezen. Za tem filmom zasledimo na repertoarju ameriški pustolovski film v barvah »Doživljaj kapetana Wighata«. V vlogi kapetana nastopa Garry Cooper, kar poleg režije rutiniranega Raula Walscha jamči za njegov uspeh. O zakonskem trikotniku nam bo pripovedoval ameriški barvni kinemaskopski film »Neznane je prišle«. Osnovna značilnost tega zanimivega filma je odlična igra Glenna Forda in Ernesta Borgnina. Se pred tem filmom bo na sporedu pretresljiva drama Arthurja Millerja »Lov na čarovnice«, ki je prestrela svet in obsodila nasilje. Scenarij za ta film je napisal Jean Paul Sartre, v glavnih vlogah pa nastopajo Yves Montand, Simone Signoret in Mylene Demongeot. Po otroškem nemškem filmu »Pot v Bamsdorfu« bomo videli slovensko »Kalo«, film o tragični usodi Kala, človeku vdane živali, ki, v nasprotju z ljudmi, ki so z borbo proti okupatorju sprejeli nase nove oblike življenja, doživi v strahotah vojne popola zlom.

Značilnost repertoarja soboškega kina za prihodnja sezona je med drugim tudi njegova pestrost. Francoski kriminalni »Vsi me lahko ubijejo«, v kateri nastopa poleg Fran-

Repertoar z obetajočim obrazom

coisa Periera in Anouk Aimee v glavni vlogi italijanska karakterna filmska igralka Eleonora R. Drago, naša pogosta znanka iz filmov tega žanra, bo sledila italijanska psihološka drama (ljubezenski film) »Kriki« (Alida Valli, Betsy Blair, Dorian Gray, Steve Cochran), njej pa ruski barvni film »Skrivnost dveh oceanov«. Našo trditve potrjuje tudi ameriški barvni film »Rane prekletih«, o katerem je bilo v jugoslovanskem tisku različitje že precej črnila prav zaradi tega, ker ni najprimernejši za mladino. Kako ga bodo ocenili pristojni pedagoški krogi pri nas, za zdaj še ni znano. Med nadaljnjimi filmi zasledimo nato italijanski film »Bele noče« (Maria Schell, Marcello Mastroianni, Jean Marais). Tako kot je dobil film »Kriki« pred dvema letoma prvo nagrado na mednarodnem festivalu v Locarnu in nagrado italijanskih filmskih kritikov za najboljšo fotografijo, je dobil film »Bele noče«, ki mu je služil kot osnova roman Dostojevskega z istim naslovom, Srebrnega leva v Benetkah.

Spodbudno je tudi dejstvo, da bo pot filmov z letošnjega festivala jugoslovanskega filma v Pulju do soboškega filmskega platna krajša in hitrejša kot doslej. Ni nam znano, kakšni so obeti v ostalih krajih Pomurja, vendar je res, da filmsko občinstvo v Pomurju upravičeno pričakuje od sestavilavec repertoarja in uprav kinematografov drugačen odnos do domačega filma, kakršnega smo lahko ugotavljali doslej. Uspehi lanskega in letošnjega filmskega festivala v Pulju to pričakovanje utemeljujejo in opravičujejo. Poklicnega gledališča v Pomurju nimamo. »Svobode« in prosvetna društva svo-

jega kulturnega dolga do občinstva zaradi kopice objektivnih in subjektivnih težav in okoliščin ne plačujejo in prav zato je treba dati v filmski kulturi jugoslovanskemu filmu njegovo mesto. Na repertoarju soboškega kina za prihodnjo sezono zasledimo dalje Bulajčev »Vlak brez voznega reda«, najboljši film z letošnjega puljskega listevila, in Tanhoferjev »H 8...«, ki je požel največ lovorik na lanskem festivalu, a tudi občinstvo ga je povsod zelo dobro sprejelo. Na repertoarju je dalje Pogáčev film »Same«, nato Tanhoferjeva »Osma vratas«, Kosmačev »Dobri, stari pianino«, Stigličev film »Viza zlas«, »Gospa ministrice«, »Miss Stone«, »Rafal in nebo« in »Skrozi veje nebo«. Tu kaže omeniti še jugoslovanski dokumentarni celovečerni film »Veliko stoletje« in mednarodni barvni dolgometrski film z jugoslovansko ureditvijo »Od Schwarzwalda do Crnega morja«.

Med nadaljnjimi filmi tujih produkcij zasledimo v repertoarju češki film o stanovalcih v veliki najemniški hiši (oziroma njihovih duševnih krizah) »Na konci« postaje, ameriški barvni kinemaskopski film »Preko mnogih rek« (Robert Taylor, Eleanor Parker), ameriški barvni film »Priateljsko prepričevanje« (režija William Wyler, v glavni vlogi Gary Cooper in Dorothy McGuire), ki je bil nagrajen na festivalu v Cannesu pred dvema letoma, dalje slovit francoski barvni film z istega festivala »Svet tišine«, ameriško glasbeno komedijo v barvah in kinemaskopu »Sedem nevest za sedem bratov«, dalje ameriška barvna kinemaskopska filma »Davek za okrutnost« in »Človek v sivi obleki«, ameriški barvni film proizvajalec Walt Disney

»Puščava živi in vodni ptiči« v zbirki »Resnične zgodbe življenja«, ameriški barvni kinemaskopski film »Ljubi me ali pusti me« (James Cagney in Doris Day), francoski barvni film »Nenavadna pravljica«, italijanski črno-beli film v kinemaskopu »Očetje in otroci« (Vittorio De Sica, Antonella Lualdi, Marcello Mastroianni itd.), ameriški kinemaskopski film »Princ študent«, italijansko ljubezensko dramo v barvah »Senoe« (Alida Valli, Massimo Girotti, Farley Granger) in Walt Disneyev barvno risanko v kinemaskopu »Dama in potepuh«. S tem je repertoar letošnjega leta pri kraju.

V začetku prihodnjega leta bo po že omenjenem domačem filmu »Same« iz časov Sutjeske med drugimi najprej na sporedu francoski film »Ulica sanj«, nato angleški film »Vreči njeno ime s ponosom«, švedski film »Nasmeh poletne noči«, kinemaskopski film jugoslovansko-italijanske koprodukcije »Nevihla« (Silvana Mangano), norveški film »Devet življenj« italijanski film »Slamnat dvodec«, angleški film »Zgodba o dveh mesitih«, ameriški barvni film po istoimenskem Hemingwayevem romanu »Komu zvonis«, ameriški črno-beli kinemaskopski film »Potemneli angelie«, italijanski barvni film (opera) »Madame Butterfly«, francoski film »To je čas morilcev« (Jean Gabin), ameriški barvni kinemaskopski film »Sayanara« (Marlon Brando), ameriška psihološka drama (ografski film) »Jutri bom jokala« (Susan Hayward), ameriški kinemaskopski film »Deževje prihaja«, »Ne joči, ljubljena deželca«, ameriški film po drami T. Williamsa »Mačka na pločevinasti strehi« (Elisabeth Taylor), francoski Cahyattov film »Črni dosije« in drugi.

K tem filmom, ki nedvomno pomenijo obogatitev repertoarja, moramo dodati še »Vojno in mir« (Henry Fonda, Audrey Hepburn itd.).

Vsekakor torej repertoar z obetajočim obrazom, ki pa, če ga pregledamo do podrobnosti, tudi kot celota ne prenese ostrejših kriterijev. Vprašanje je tudi, če eventualne spremembe, s katerimi je treba računati, ne bodo vplivale v korist komercialnih filmov nezahtevne vsebine, kot so kavbojke in podobne zvrsti. »Polnoma zadovoljni bomo lahko šele takrat, ko bo repertoar soboškega kina ogledalo filmske kulture in etike. Če upoštevamo, da je naše mesto okrajno središče in kulturni center Pomurja, nikakor ne bi mogli trditi, da smo v svojih poslednjih težnjah po zares zboljšanjem filmskem repertoarju prezahtevni.

B. S.

MLADI TRAKTORISTI PRED IZPITI

Brigadirji II. PMDB že precej časa obiskujejo traktorski tečaj. Vseh je skoraj 50. Večina se jih vozi domov, tisti iz oddaljenih krajev pa stanujejo v Soboti. Še nekaj dni je do izpita. Potem bodo dobili vozniška dovoljenja za poklicne traktoriste in se lahko zaposlili.

Septembra bo šla iz Pomurja na delovno akcijo spet ena delovna brigada, ki bo ostala na trasi dva meseca. Tu bodo brigadirji poleg drugih tečajev lahko obiskovali tudi zidarski tečaj. Do sedaj je bilo med mladino za ta tečaj malo zanimanja, kljub temu, da je lahko tečajnik v dveh mesecih postal polkvalificirani zidar.

KMALU PO ASFALTU V RADGONI

Asfaltiranje republiške ceste proti Radencem lepo napreduje. Sedaj asfaltirajo odsek na Tišini, tako da je preostalo le še nekaj odsekov, ki pa so vsi pripravljeni. Cesta bo kmalu dokončno asfaltirana, če dela ne bo oviralo slabo vreme.

Prizor iz Bulajčevega filma »Vlak brez voznega reda«

3 dni do žrebanja

pri „Zarji“ v Ljutomeru

Še je čas, da se oskrbite z bloki iz vsake prodajalne, kajti v vseh sedmih trgovinah Vas čaka vsaj ena velika

NAGRADA

Mali OGLASI

ZELO LEPO POSESTVO cca 3-4 ha vseh kultur, velika novejša poslopja z električno napeljavo ob glavni cesti, z inventarjem na večletno odplačilo prodam. Ernest Valentin, Dolge njive 3, p. Voličina pri Lenartu. Informacije lahko dobite tudi pri »Sogradu«, gradbenem podjetju, vprašati za parketirja Majariča. M-740

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pošteno, v stalno zaposlitev iščem. Frizer, Slatina Radenci. M-745

POHISTVO zelo poceni prodam. Frizer, Slatina Radenci. M-746

PRIKOLICO ZA MOTORNO KOLO v voznem stanju ugodno prodam ali zamenjam za rezan ali nerezan les. Stefan Savel, mizar, Murska Sobota, Cvetkova ul. št. 2. M-747

MOPEĐ »JAWA«, dobro ohranjen, ugodno prodam. Horvat, Lipovci št. 182. M-748

HISO z gospodarskim poslopjem in 44 arov vinograda v Sovjaki, travnik 44 arov v Dragotinčih, 44 arov v Kraljevcih, prodam. Mihajl Brumen, Biserjane, p. Videm ob Ščavnici. M-749

72 arov TRAVNIKA na »Pungradu« v Skakovcih, z otavo prodam. Vprašati pri Skrabanu v Skakovcih. M-750

KUHINJSKO POHISTVO v odličnem stanju zaradi preselitve ugodno in poceni prodam. — Zobar Levšič, Grajska 15-II, Murska Sobota. M-751

PLEMENSKO SVINJO nemške pasme, pred tremi meseci tretjič pripušeno, prodam. Vprašati Flisar, Kupšinci. M-752

POSESTVO z vsemi kulturami in lep vinograd zaradi bolezni takoj prodam. Cena po dogovoru. Ana Sojtorj, Ilvoči št. 5, p. Miklavž pri Ormožu. M-753

POLGLOBOKI OTROSKI VOZICEK ugodno in poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku PV. M-754

HISO z gospodarskim poslopjem in posestvo — njive, sadovnjak, gozd ob glavni cesti blizu Ormoža, 10 minut od železniške postaje, prodam. Zglasiti se gostilna Bobnar, Verželj. M-755

KOSNJO OTAVE v Polani in radioaparati prodam. Poizvedeti v Murski Soboti, Kolodvorska 7. M-756

ZA PRAZNO SOBO nudim 20.000 din nagrade. Naslov v upravi lista. M-757

HISO z dvema večjima sobama, kuhinjo, srambo, verando in kleti ugodno prodam. Hiša zidana 1939. leta, elektrificirana, je ob asfaltni cesti 4 km od Murske Sobotice. Ob hiši je 80 arov zemlje, ki se prodaja ali samo hiša. Hiša takoj vseljiva. Plačilo možno na obroke. Poizve se pri Evgeniu Lutarič, Gradlišče 8, p. Tišina. M-758

VEC VRTOV dam v najem v Murski Soboti. Naslov v upravi lista. M-759

ARONDIRANO POSESTVO v izmeri 5 ha, s solidnimi gospodarskimi prostori (nekoč gostilna), neposredno ob glavni cesti, 2 minuti oddaljeno od žel. postaje, ugodno prodam. — Pismene ponudbe pod »Ormož« na podružnico »Delo«, Maribor. M-760

HRASTOVE SAMICE (foslne) 15 cm debele, 3 m. dolge, suhe, razne širine, odgovarjajo posebno za stavbena mizarstva, prodam. Janža, Brezovci, p. Puconci. M-771

»TOVARISA«, nekaj kompletnih letnikov, poceni prodam. Dervarič, »Pomurska tiskarna«, knjigovodnica, M. Sobota. M-772

PECARSKEGA VAJENCA sprejemem. Karel Zuman, pečar, Ljutomer. Ormoška 27. M-773

IZGUBIL SEM PAKET dne 21. t. m. okrog 11.30 na cesti M. Sobota — Bakovci. Poštenega najditelja prosim, da ga odda na napisan naslov, ki je na paketu, ali na postajo LM. M-762

OSEBNI UPOKOJENEC, dobrostrčen, mirnega značaja, išče družabno upokojenko za skupno gospodinjstvo. Eventualna ženitev ni izključena. Naslov v upravi lista. M-775

MOPEĐ v dobrem stanju ugodno prodam. Mencičar Anton, mlinar, Krašiči. M-774

URO ZNAMKE »OMEGA« sem izgubil v M. Soboti. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi na upravo lista PV. M-776

VAJENCA sprejememo takoj. — Poročilo: Fant z dovršeno osemletko ali nižjo gimnazijo. — »Varteks obleke« — M. Sobota.

Ključevničarsko-kovaškega pomočnika s triletno prakso in strgarskega pomočnika ali moštra sprejmemo. Obrtno podjetje »Strojnice«, Murska Sobota. Prijave do 1. oktobra 1959

Zaradi uvañanja nove pasme svinj razproščamo prašiče pod naslednjimi pogoji: od 6 do 15 kg 350 din za kg, 16 do 25 kg 300 din za kg, 26 do 35 kg 250 din za kg, 36 do 45 kg 200 din za kg, 45 do 55 kg 250 din za kg. Izločite jih ugodno mogočnost. — Ogled možno na Nemščaku vsak dan. Kmetijsko gospodarstvo

NOGOMET

»SOBOTA« : SLOBODA (Varaždina) 6:1 (1:1)

Pred približno 800 gledalci so se pomerili nogometaši »Sobote« in Slobode iz Varaždina. Zmagali so domačini s 6:1. Gole so dosegli Mavčec 4 ter Zorec in Humar po 1. Igra je bila zelo zanimiva. Gosti so bili boljši v prvem polčasu. Ostali del igre so Soboñani pokazali vse odlike conesga predstavnika. — m

PRI PADCU SE JE UBIL

V torek se je smrtno ponesrečil 68-letni Franc Varga iz Dobrovnika v Prekmurju. Ko se je vzpenjal po lestvi na senik, mu je zdrsnilo in je padel na tla. Po zdravniških ugotovitev mu je pri padcu počela lobanja.

VREMENSKA NAPOVED za čas od 28. avg. do 6. sept. Nestalno vreme s pogostimi padavinami.

CENA MALIH OGLASOV:

Do 10 besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. MED DVE CRTI, beseda 20 din, ženski oglas, beseda 50 din, preklic beseda 35 din. Za oglase, ki so pod šifro oziroma naslov v oglasnem oddelku, se pribije 50 din.

OPOZORILO!

Vsa obvestila in male oglase bomo objavili le takrat, ko bo vplačan tudi znesek za objavo. Stranke, ki zahtevajo pismene naslove oglasov ali kako drugo informacijo, naj priložijo za odgovor znamko 20 din. V nasprotnem primeru ne bomo odgovarjali. Naslovov, ki so pod šifro, ne izdajamo! Za poslani denar v pisnih ne odgovarjamo.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Koeljeva ul. 7 (baraka) — Uprava: M. Sobota, Koeljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasni in naročniški oddelki: Koeljeva ul. 7 (baraka) — Naročnina polletna 200, celoletna 400 dinarjev — List pošiljamo samo po predplačilu — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo za nje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605-70 1-365

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

RADIO M. SOBOTA

Nedelja, 30. avg. ob 12.00: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 12.40: »Želeli ste, poslušajte«.

Torek, 1. sept. ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.25: »Želeli ste, poslušajte«.

Četrtek, 3. sept. ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.25: »Želeli ste, poslušajte«.

Radio M. Sobota prenaša dnevno sporočilo RTV Ljubljane od 05.00 do 08.05 in od 18.00 do 23.10. Ob nedeljah in praznikih pa od 06.00 do 23.10.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V M. SOBOTI

od 10. do 15. avgusta 1959

Verona Cinc iz Kroga, petič; Anton Jančar iz Bakovec, tretjič; Helena Makari iz Bodonec, tretjič; Koloman Podlesek iz Salamence, petič; Vilma Jambor iz Petrovce, Helena Cipot iz Predanovec, Koloman Podlesek iz Salamence, petič; Franc Mavrin iz Hrastja, tretjič; Terezija Mavrin iz Hrastja, tretjič; Marija Smodiš iz Petanjec, sedmič; Slavko Levstik iz Lendave, Rozalija Gerencner iz Lendave, Marta Svenda iz Lendave, Elizabeta Kostere iz Lendave, Lidija Rimahazi iz Lendave, Marija Pandi iz Lendave, Janez Gal iz Lendave, Rozalija Zivko iz Lendave, Ana Kerek iz Lendave, Rozalija Marič iz Lendavskih gorc, Helena Tomaž iz Lendavskih gorc.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje Transfuzijska postaja M. Sobota

Jedenski KOLEDAR

Petek, 28. avgusta — Avgust Sobota, 29. avgusta — Jan Nedelja, 30. avgusta — Roza Ponedeljek, 31. avgusta — Rajko Torek, 1. septembra — Tilen Sreda, 2. septembra — Štefka Četrtek, 3. septembra — Darja

KINO

MURSKA SOBOTA — od 28. do 30. avg. francoski barvni vstavišion film »Pustolovskiinec«; od 31. avg. do 1. sept. ameriški barvni cinemaskope film »Trije noviči v vodnjaku«; 2. in 3. sept. češki film »Sola učencev«.

RADGONA — 29. in 30. avg. angleški barvni film »Smrt na cesti«; 2. in 3. sept. madžarski film »Vrtljak«.

LENDAVA — od 28. do 30. avg. nemški dokumentarni film »Ni prostora za divje živali«; 1. in 2. sept. mehiški film »Ne tajim svojo preteklost«.

LJUTOMER — 29. in 30. avg. angleški barvni film »Richard III.«; 2. in 3. sept. čehoslovaški barvni film »Glasba z Marsa«.

SLATINA RADENCI — 30. in 31. avgusta nemški film »Dokler si ti z mano«; 3. sept. madžarski film »Mali vrček piva«.

ČEPINCI — 30. avg. madžarski film »12 zadetkov«.

VELIKA POLANA — 29. in 30. avg. madžarski film »Jajce in jaje«; 30. avg. angleški film »Skozi pekel«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 28. do 30. avg. sovjetski film »Stirideset prvi«.

Podjetje Elektro Maribor okolica, obrat Murska Sobota, sporoča žalostno vest, da je tragično preminul član kolektiva

FRANC ČOSIČ

visokokvalificiran delavec — rajonski monter v Lendavi

Dobrega sodelavca bomo ohranili v častnem spomenu.

Obrat Murska Sobota

RAZPIS

Komisija za razpis uslužbenkih mest pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Murski Soboti

razpisuje

delovno mesto:

1. referenta za dajatve zdravstvenega zavarovanja,
2. pripravnika za naziv IV. vrste.

Pogoji: pod 1. srednja strokovna izobrazba z nekaj let prakse, pod 2. končana nižja gimnazija oziroma osemletka.

Kandidati za delovno mesto pod 1. naj vložijo prijave z navedbo dosedanjega službovanja Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje Murska Sobota 15 dni pod izidu razpisa v »Pomurskem vestniku«. — Kandidati pod 2. naj vložijo prijave le z osnovnimi podatki na gornji naslov.

VAZNO OPOZORILO!

Uprava Splošne bolnišnice Murska Sobota opozarja vse noseče žene, da morajo ob sprejemu na porodniški oddelek predložiti sprejemni pisarni naslednje dokumente:

1. poročni list,
2. rojstni list,
3. potrdilo o socialnem zavarovanju ali
4. zdravstveno knjižico, potrjeno od delodajalca.

Za eventualne napake, ki bi nastale v rojstni matični knjigi zaradi napačnih dokumentov, Splošna bolnišnica ne odgovarja. Ob nujnih sprejemih so te dokumente dolžni predložiti najozhji sorodniki.

Uprava

SVET ZA SOLSTVO PRI OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU BELTINCI

razpisuje naslednje štipendije:

- 4 štipendije za študij na Višji pedagoški šoli, skupina matematika, fizika,
 - 4 štipendije za študij na Višji pedagoški šoli, skupina slovenščina,
 - 4 štipendije za študij na Višji pedagoški šoli, skupina nemščina,
 - 2 štipendiji za študij na Višji šoli za telesno vzgojo ali Srednji fizikturni šol.
 - 10 štipendij za študij na učiteljskišči.
- Pravilno kolkovane prošnje je poslati Svetu za šolstvo pri Oblo Beltinci.

Frank D. Berry je po kosilu legel, ker se ni dobro počutil. Toda ko je slišal imeni obiskovalcev in zvedel za vzrok njunega prihoda, se je brž oblekel in ju brez oklevanja sprejel.

»Vsaka minuta je dragocena, gospod Berry,« mu je dejal dr. Krauss, ko so v salonu sedli za kadiño mizo. Nato je seznanil milijonarja z domnevno usodo, ki je doletela edinko njegovega osebnega prijatelja Parkerja.

Američanov obraz se je zresnil sedaj še bolj kot ob njunem prihodu.

»In kaj, menita, gospoda, da vama pri tem lahko pomagam?« je vprašal nagubanega čela.

»Gospod Berry,« je povzel dr. Krauss, »kolikor mi je znano, ste na Bledu bivali s Collinsom v istem hotelu in tudi v Rim ste dopotovali skupno z njim, Ali je Kanadčan morda kdaj mimo-grede omenil, kam namerava odpotovati iz Rima?«

Berry je slišanih ustinic nekaj trenutkov molče premišljeval. Tudi Onič in dr. Krauss sta molčala. V sobi je bilo slišati le tiktakanje baročne ure na kaminiu.

»Če se ne motim,« je slednjič spregovoril milijonar, »se je Collins pred najinim odhodom z Bleda enkrat malce zarekel. Ko sem mu pripovedoval, da se bom vrnil v svojo domovino z ladjo, mi je dejal, da mu z ladjo nikoli ni treba potovati, ker ima za daljša potovanja v primeru potrebe na razpolago svoje lastno letalo. O tem, kam namerava odpotovati iz Rima, ni nikoli ničesar omenil. Natančno pa se spominjam, da je večkrat načel pogovor o Grönlandiji, Thulo, o borbi veselil za posest prostrauh področij na visokem severu in boju nešteti vojaških in civilnih strokovnjakov za ukrotitev divje polarne prirode in podobnem. Tudi za podnebje na Norveškem se je, če se ne motim, enkrat zanimal. Morate mi oprostiti, v mojih letih spomin že peša.«

»Ali menite Thulo, ki je ameriško letalsko oporišče v Grönlandiji?«

Milijonar je prikamal.

»Torej lahko upravičeno sklepamo, da je odpotoval s svojim letalom v Thulo?« je vprašal dr. Krauss.

»Ne vem. Vsekakor pa se lahko na rimskem letališču Ciampino prepričamo, če je danes odletelo kakšno zasebno letalo v smeri proti Thuli ali pa tudi drugam. Če je res kakšno letalo odletelo proti Grönlandiji, je bilo to Collinsovo letalo in v letalu je prav gotovo tudi Syl. V primeru, da se je torej Collins poslužil zračne poti, — kljub temu, da ima svoje lastno letalo, — ni mogel mimo letališča Ciampino, vsaj po veljavnih predpisih ne,« je zaključil Berry.

»To je gotovo res. Vprašanje je, če nam bodo na letališču sploh dali ustrezna pojasnila,« je menil lausannski odvetnik. »Po mojem mnenju bi bilo najbolje, če se obrnemo na ameriško veleposlanstvo, ki je dolžno poskrbeti za državljane ZDA, torej tudi za našo cenjeno damo.«

»Popolnoma soglašam z vami,« je dejal milijonar in vstal v znak, da je pripravljen za odhod. Tudi naša prijateljica sta vstala. Čez hip so se že spuščali v dvigalu v prtiličje.

V avtu se jim je pridružil še Barrymore, ki so ga srečali v hotelski veži. Bil je ves navdušen, ko je zvedel, da je policija že spet na repu dogodkov. »Gospoda, poslušajta moj predlog,« je živahno dejal. »Zahteval bom od našega veleposlanika, da nam nemudoma izposluje dvosedezno reaktivno letalo.«

»Ali nameravate poleteti za Collinsom na Grönlandijo?« je z rahlim posmehom v glasu vprašal Berry.

»Jaz ne, dragi gospod Berry, ker nisem več dovolj mlad in prožen za take vratolomne podvige. Toda tu je gospod poslovni tajnik evropske podružnice tvrdke Parker in Comp., ki se nedvomno zaveda, kaj je v tem kritičnem položaju njegova službena dolžnost.«

Milijonarjev predlog je prijetno vznemiril Oniča, ki se je spet obvladal. Vrh tega so mu Američanove besede tudi laskale. Poletel bi za Syl tudi na severni tečaj, če bi bilo treba. Sicer pa z Grönlandije do Severnega tečaja ni več daleč, s čimer pa si ni belil glave.

Barrymore pa je še dalje razpredal svoje misli. Dejaj je: »Reaktivno letalo nam je nujno potrebno. Kajti kdo nam lahko zagotovi, da je Collins res odletel v Thulo na Grönlandiji? Lahko je ubral tudi drugo pot in ker je pridobil na času, potrebujemo letalo, ki lahko razvije največjo hitrost.«

»Saj lahko obvestimo o njegovem begu in zločinu policijske oblasti. Na primer Interpol,« je menil Berry.

»To bomo nedvomno tudi storili, gospoda,« je odvrnil Barrymore. »Na vsak način pa je to premalo. S formalne plat je to dovolj, s človeške pa mnogo premalo. Svet je velik in če pristane Collins kjer na večnem ledu, ali bo Interpol pristojen za posredovanje? Ali če pristane kje na Franci Jožefovi zemlji, se oskrbi z gorivom in odleti naprej v neznanost? Edino reaktivno letalo, v katerem bo tudi g. Onič, nam lahko zagotovi popoln uspeh. Reaktivnemu letalu, ki bo zasledovalo Collinsovo zasebno letalo, bodo sporočili točno smer poleta beguncev in zlikovcev ne bo mogel uiti, ker tega g. Onič ne bo dovolil.«

Na koncu vseh koncev se je res zgodilo tako, kot je predlagal Barrymore. Telefonski pogovor ameriškega veleposlanika z letališčem Ciampino jih je počul, da je točno ob dvanajstih popoldne po Greenwichu odletelo z letališča Ciampino Collinsovo zasebno letalo v sluteni smeri: proti Grönlandiji. Sporočilo z letališča se je dalje glasilo, da je s Kanadčanom odpotovala tudi njegova hči, dalje njegov tajnik in še neki spremljevalec atletske postave, verjetno služabnik ali osebni varuh, je izvedel ameriški veleposlanik. Sedaj so vedeli naši štirje znanci dovolj.

Mnogo prej, kot bi človek sodil, je že čakalo na letališču Ciampino dvosedezno letalo na reaktivni pogon. Najel ga je na svoj račun Barrymore iz gole muhavosti, da bi jo zagodel policiji. Ko se je Onič, ki je hočeš nočeš moral sprejeti ponudbo trmastega milijonarja, pripeljal na letališče, je bilo letalo že pripravljeno na polet. Čeprav je sedaj prvič od blizu videl reaktivno letalo in slišal njegovo značilno gremenje, se je celo veselil poleta. Prejšnja živčna ohromelost mu je že popolnoma izpuhtela. Prevevala ga je ena sama želja, da bi brez pomoči rimske policije in Interpola izvojeval zmagado nad Collisonom, v kati zatl njegove nadaljnje zločinske namene in rešil Syl iz njegovih krempljev.

Pređen so ga poslali k mehanikom, da bi mu razkazali sedež in njegov mehanizem, je pristopil k njemu dr. Krauss in mu stisnil v roko svoj revolver.

»Za vsak primer, dragi Peter, in želim ti vso srečo,« je dejal.

NAKNADNI RAZPIS ZA VPIS V GIMNAZIJU

Po sklepu Sveta za šolstvo OLO v M. Soboti bosta v šolskem letu 1959/60 na gimnaziji v M. Soboti 2 oddelka prvega razreda; zato lahko sprejememo na gimnazijo še kakih 20 dijakov. Prijave naj zainteresirani vložijo do 1. septembra tajništvu gimnazije (s 50 din državne in 20 din občinske takse). Prijavi naj priložijo:

1. Spričevalo o uspešno končan: šolski obveznosti,
2. Rojstni list.
3. Mnenje šole, kjer je prijavljenec dokončal osmi razred, o njegovih zmožnostih in nagnjenjih.
4. Morebitno priporočilo Zveze barcev, organov za socialno skrbstvo, gospodarskih in družbenih organizacij.

Prijavljenci naj se javijo v gimnaziji 2. septembra ob 8. — Lahko se prijavejo tudi vsi, ki so opravljali izpit junja.

Ravnateljstvo

LJUTOMERČAN NA SVETOVNIH MORJIH

V Ljutomeru je te dni na dopustu ladijski častnik naše trgovske mornarice Joško Antolič, ki je s tankerjem »Lendava« (nosilnost 12.000 ton) preplaval več svetovnih morij. Pod njegovim poveljstvom je »Lendava« prevažala zadnje čase za potrebe naših rafinerij na Reki, v Sl. Brodu in v Sisku surovo nafto iz sovjetskih pristanišč Novorozijsk, Tuapse in Batumi, iz Banjasa in Sidona (ZAR), iz Tripolisa (Libanon) itd. Kadarkoli naša podjetja niso potrebovala surove nafte, je »Lendava« prevažala tudi oktaonski bencin z otoka Curacao v Sr. Ameriki ali pa tovare za druge države.

gumbe), kr., dlako, kožo itd. Na nasprotni strani teh kombinatov so že trgovine čevljev in drugih potrebščin, ki jih izdelujejo prekajujejo, kuhajo golaž, topijo svinjsko mast ali pa delajo razne mesne in druge konzerve. Za vse to potrebujejo ogromne hladilnike. Imajo tudi ladje-hladilnike z nosilnostjo 12.000 do 20.000 ton, ki izvažajo argentinsko meso in mesne izdelke po vsem svetu.

V takšnih pogojih je, razumljivo, v Argentini meso pogosto tako poceni, da ga mesarji mečejo na cesto, ker ga pod ceno nočejo prodajati. Argentina pa ima tudi ogromno pšenice. Pred vojno je Argentina izvažala pšenico zlasti v nekatere evropske države.

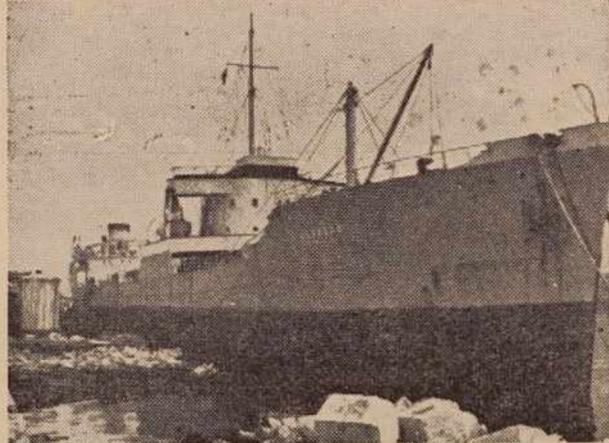
V že omenjena pristanišča Združene arabske republike je prihajala »Lendava« po iransko in iransko nafto. Zasedla se je s pomočjo četverveža za na odprtem morju. Polnjenje tankov opravljajo s pomočjo 60 do 80 cm debelih gumijastih cevi v morju. Na uro steče po teh ceveh čez 5000 ton nafte, kar pomeni, da se »Lendava« napolni v 4 urah. Ko se ladja vsi- dra, pride nanjo pilot, ki s pomočjo radijske postaje »poveljuje« tekočemu tovoru — nafti. Rezervoarji za nafto so na kopnem na ustreznem hribu z arabskim osebjem. Nafta teče iz rezervoarjev s pomočjo padca. V Banjasu, Sidonu in Tripolisu je 8 do 12 mest za vtovarjanje

ladje se vrstijo hiše Istanbula, kot če bi se človek sprehodil po ulici vele mesta. Sicer pa je Istanbul znan po množici avtomobilov, sprehajalcev, ki si iščejo zabave, ki je ne manjka. Da je tod »meja« dveh kontinentov — Evrope in Azije —, je znana stvar. Carina in policija prdeta »na obse« na ladjo s čolnom, saj jav. ladja svoj prihod že prej. Ladjo vodi poseben pilot, kar je običaj v slehernem pristanišču. Pristaniške razmere so namreč različne, navigacijskih kart pa se lahko poslužujejo ladje le do pristanišča, kjer jih pričaka pilot.

ZIVI KIPI NA BORNEU

Zanimiv je tudi prehod skozi Gibraltar, morsko ožino med Afriko in Evropo. Značilna za Gibraltarska vrata je starodavna trdnjava s številnimi topovi, ki je angleška, medtem ko je ostali teritorij španski. Zanimivo so tudi prehodi med otoki (Madeira).

Ob koncu je Joško odgovoril še na vprašanje, kje so na svetu najlepše lepote. Hudomušno je poudaril, da so ženske za mornarje povsod lepe, sam pa sodi, da so najlepše žene Kreolke na Borneu, ki so kakor rojeni kipi. To je prav gotovo res, kakor tudi to, da je Joško bralcem »Pomurskega vestnika« obljubil, da bo potem, ko bo po dopustu zopet odplul v svet, opisal marsikatero zanimivo dogodivščino in še bolj zanimive kraje s svojih poti. B. S.

Tanker »Lendava« (na sliki) ima 18 tankov od 1000 do 5000 ton. Od tega je 12 bočnih in 6 sredinskih, ima pa tudi suhe tanke. Zaradi nevarnosti požara je strojni del na zadnjem delu ladje. Ladja ima tudi črpalno postajo in je opremljena z osmi potrebnimi aparati. Kadarkoli pluje po daljnjih morjih, je v stalnih radijskih stikih z Reko ali Splitom, in sicer vsake pol ure.

ske države. Sicer pa so med argentinskimi ljudstvom vseh vrst mešanici.

GASILCI V PRIPRAVLJENOSTI

Otok Curacao je pod holandsko zastavo. Ko ladja pristane, pripoveduje Joško Antolič, mora posadka oditi v karantenske hiše. Tankerji pristajajo zmeraj v zadnjem delu pristanišča, gasilci pa so vedno v pripravljenosti v neposredni bližini. Tovor vkraja in izkraja posadka sama. Sicer si pa lahko sami mislimo, da je vesak tanker nekaj podobnega kot sod smodnika, kar pa posadke prav nič ne moti. Seveda je bila posadka »Lendave« doslej povsod lepo sprejeta. Predsednika Tita poznajo povsod, njegovo ime pa je sinonim za ljubeznivost — tudi na otoku Curacao, ki je bogat na flori, favni in drugem tropskem bogastvu. Otocanke so zelo lepe — kot vse kreolke.

nafta. Ladje prihajajo ponoči in podnevi po non-stop sistemu. Ker se vse to dogaja na odprtem morju, se morajo v primeru viharja zateči na Ciper. V primeru ugodnega vremena odpluje posadka z motornim čolnom naše agencije na kopno, kjer jo sprejme pestri vrvež arabskega pristaniškega življenja.

PILOTI NA LADJAH

Med nevarnostmi plovbe po svetovnih morjih sodi nedvomno prehod skozi Dardanele v Marmorsko morje (Istanbul) in v Črna morje. V zimskem času divjajo tod snežni viharji, morje silno valovi, nad njim pa se razprostira malone neprodirna megla. Ker je promet po Črnem morju ogromen, kaj lahko pride do trčenja, če nisi dovolj previden. Ladje si pomagajo z meteorološkimi poročili, ki so zanesljiva, in z radarji. Tako imenovane »bacon« postaje dajejo določene signale, ki jim prisluskujejo s pomočjo radijskega aparata in tako določajo približen položaj ladje. Tega načina se poslužujejo samo v megli ali v oblačnem vremenu, sicer pa jim odlično služijo sonce, zvezde ali svetilniki.

Prekrišana je plova skozi Bosphor. Na eni in drugi strani

Rešitev na drvesu

Jože Flandija je doma iz Lütvercer pri Radgoni. Je upokojen zidar in je nedavno dočkal svoj 70. rojstni dan. Sedel se ukvarja s poljedelstvom. Sosedje in znanci vedo povedati, da je vedno vesel, šaljiv in dober človek. O tem sem se tudi sam opravičil med obiskom pri njem.

V četrtek, 13. avgusta je nenadno odšel na travnik, v »Ameriko«, tako namreč pravijo domačini listemu krasu, da bi pograbil otavo ter počkal na sina, s katerim bi jo prepeljal domov. Mura je zelo narasla in rokav nalez travnika se je počasi polnil. Ko je sin prišel z vozom, je bilo vesnočkrog že toliko vode, da ni mogel več na travnik. Oče lože je videl, da ne bo mogel niti naraščajoči vodi. Sinu je rekel, da naj ne bo v skrbeh, češ da se bo rešil na drvo in tam počkal intra.

Mož se je najprej nastanil v otavi na vzdignem mestu travnika, kjer si je privzal tudi priletno orenarščico. Tada kmalu za se voda prisilila na bližnje drvo. Na drevesu je prebil noč. Okrog nje nra zlu-traj je sin zopet poskušal, da bi ga rešil. A zaman, voda je še vedno naraščala. Pokleal je gasilce in ti so ga rešili s čolnom.

Flandija je bil veder in zdrav in prav nič se mu ni poznalo, da je bil celo noč v smetni nevarnosti. Sam pravi, da je 8 let bil v mornarici in ga ni prav nič strah pred vodo. Čeprav je star, trdi, da je vedno nekje rešitev, samo da človek ne sme takoj iznebiti živcev.

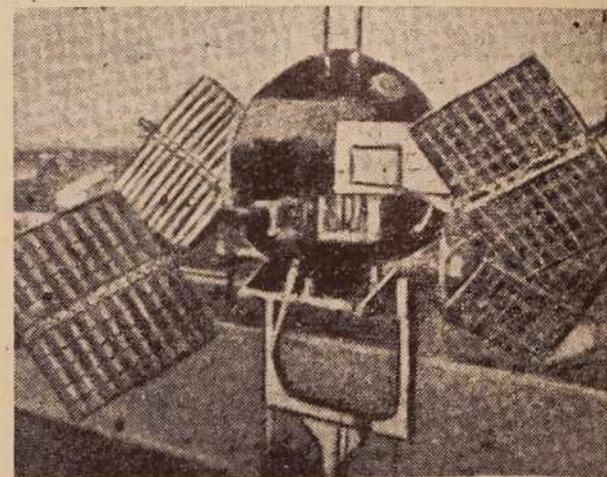
GIGANT BREZ PRIMERE

Pred kratkim so prikazali javnosti največji francoski kamion, ki je hkrati tudi največji kamion na svetu. Ta avtomobilski velikan lahko pelje 125 ton, kar je isto, kolikor zmore kompozicija desetih vagonov.

RAKETE IN SATELITI V VESOLJU

Pred nedavnimi so Združene države ameriške izstrelile svoj tretji satelit v zadnjem času. Gre za manjše telo, imenovano »Balon«, vidno tudi z Zemlje. Satelit je iz aluminija in plastične mase. V premeru meri tri metre. Lansirali so ga s posebno raketo.

Namen eksperimenta naj bi bil: izmeriti zračni upor v precejšnjih višinah. Izstrelak je opremljen z najsodobnejšimi napravami za merjenje zračnega pritiska. Trenje zračnih del-

cev ob njegovo površino povzročajo zmanjšanje hitrosti, s tem pa tudi počasno izgubljanje višine. Z Zemlje so videli satelit kakor zvezdo druge ali tretje svetlobne moči. Tako so lahko natančno merili njegovo potovanje.

Hkrati so v istem oporišču izstrelili tudi raketo »Thorec« s 16-milimetrsko kamero v konici, ki naj bi z višine 400 km posnela Zemljo.

Na sliki: Poenetek ameriškega umetnega satelita »Raziskovalec VI«, ki so ga izstrelili pred nedavnimi. Rebraste lopatice ob strani okroglega satelita so sončne baterije, s katerimi črpa satelit sončno energijo.

Od izvira do izliva Drave

Tudi naši bralci so gotovo že kaj slišali ali brali o zanimivi »Večerovic« ekspediciji od izvira do izliva Drave. Z vesli, vrečami in konservami so se odpravili trije »Večerovic« novinarji, Mirko Čepič, Milan Golob in Branko Senica, na pot po Dravi preko Trsta, Benek in Verone. Po skoraj štiriindvajseturni vožnji so pri-

Mirko Čepič

speli v Dobbiaco, kraj, kjer v bližini izvira naša Drava.

Dravski izvir je v vojaški con, kamor ni dostopa brez dovoljenja. Še več, izvir je kar obdan z bunkerji. O izviru so omenjeni novinarji »Večeras« poročali, da je tako droben in slaboten, da bi mu lahko konkurirali tudi naši vaški vodnjaki.

»Večerovic« novinarji so imeli med svojo potjo tudi priložnost spoznati razliko med manjšino in manjšino, to je med avstrijsko v Italijo in slovensko v Avstrijo. Meščani na Južnem Tirolskem so Italijani, kmetje z bogatimi sadovnjaki, krasno neovanimi in oskrbovanimi vrtovi pa domačini, pripadniki avstrijske manjšine. Gospodarstvo je v rokah tujih kmetov, ki živijo na pobočjih gozdnatih hribov, uprava pa je v rokah Italijanov, ki so samo izvrševalci gospodarsko močnega tujega sloja na Južnem Tirolskem.

Na Koroškem je drugače. Slovenci so gospodarsko v praksi slabem položaju. Južno Koroško so že pred več desetletji uporabljali le za slovenske rezervate, niso na gradili dovolj železnic in cest. Razliko med zahodno in južno Koroško so opazili »Večerovic« novinarji po nekaj dneh, ko so s čolnom zapli na Dravi v bližino Velikova. Med Lienzem in Spitalom sta dve odlični avtomobilski cesti, železnica, medtem ko je za Celovcem proti Velikovu drugače. Posledice tega so opazili na kmetovih hišah in na ljudeh. Za železnico iz Celovca preko Velikova proti inso-slavski mali so borili tamkajšnji domačini že 50 let in kaže, da je ta želja nerealna. Tudi to je tema za vse volitve. »Večerovic« novinarji so imeli priložnost tudi ugotoviti dvojezične napise na Južnem Tirolskem in dosledne enojezične, nemške napise na Koroškem.

Najneprednejši del poti »Večerovic« odprave je bil od Legrada na vso do Donjega Miholca, kjer je čoln »Maribore«, s katerim so otavovali, zaplul v tisto Dravo, ki je že družič plova. Kot prvič plova so jo namreč proglasili v avstrijskem mestecu pod Dolomiti Lienzu, kjer je moč na

valovih reke položiti čoln, od Donjega Miholca pa je drugič plova zaradi tega, ker plujejo tukaj po Dravi pravi rečni parniki oziroma vlačilci.

Ze nekaj kilometrov pod Legradom so »Večerovic« novinarji na levem bregu Drave zagledali Ferenc, Lajoše, Ilone in Janoše, deloma v civilu, deloma v uniformi. V začetku so bolj izpod čela pogledovali na levo obalo, verjetno iz previdnosti. Sele kasneje, ko so jih granicarji pomirili, da je na tej meji vse v redu, so postali nekoliko bolj sproščeni. Toda le za nekaj kilometrov. Potem so se začele nove težave.

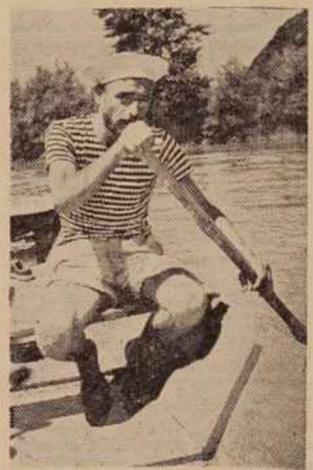
Opremljeni so bili s posebnim dovoljenjem za plovbo v obmejnem pa-

Branko Senica

su, seveda pa niso imeli dovoljenja s strani madžarske vlade, saj bi morali imeti v tem primeru kakih deset vstopnih in izstopnih viz, kajti vsaj tolikokrat menja prebija reka Drava na Madžarsko. Poslužili so se morali torej drugega načina, namreč da se povsod, kjer je Drava prešla madžarsko mejo, potegnili »Maribore« na kopno in ga po suhem prepeljali tja, kjer je prišla Drava zopet v naše ozemlje.

Danes je »Maribore« zopet v Mariboru, z njim pa tudi člani ekspedicije »Od izvira do izliva«, ki so težko pričakovali trenutka prihoda do izliva, kakih 20 km niže od Oslička.

Milan Golob

LADJE ZA GOVEDO

Mnogo ve povedati Joško o gaučih, argentinskih govejih pastirjih, o tem, kako ženejo živino v krogu, da jo naposled spravijo na »salonladje«. Bik, ki je že leta in leta v »službi«, gre tudi tokrat naprej na nadstropno ladjo, krave pa mu slepo sledijo. Ko je ladja polna goved, odpelje, sledi ji pa nova goveja »potniška« ladja. Bik gre ob pristanku tudi prvi z ladje, krave pa mu sledijo v klavnico v obliki ljaka. Ob vstopu v klavniško poslopje se biku prav nič ne zgodi, ostale živali pa »koljejo« na električnem tekočem traku. Vsak mesar ima svoje delo (schwifte) na tekočem traku, kjer uporabijo prav vse, tudi blato (za

CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »POMURSKI TISK«

sprejme v uk

2 VAJENCA ZA GRAFIČNO STROKO

Pogoj: končana osemletka

Kandidati naj osebno prinesejo prošnjo in zadnje šolsko spričevalo v torek, dne 1. septembra v upravo podjetja.

RAZPIS

Osnovna šola Franceta Prešerna v Ljutomeru sprejme v šolskem letu 1959/60 v oddelke za odrasle:

- 40 kandidatov za I. tečaj (1. in 2. razred nižje gimnazije),
- 40 kandidatov za II. tečaj (3. in 4. razred nižje gimnazije).

Pogoji:

V I. tečaj se sprejmejo kandidati, ki so uspešno končali 4 razrede osnovne šole.

V II. tečaj pa kandidati, ki so dovršili 2 razreda nižje gimnazije ali 8 razredov osnovne šole ali vajensko ali njej sorodno šolo.

Prošnjo, kolkovane s 50 din državne takse, sprejema ravnateljstvo Osnovne šole Franceta Prešerna v Ljutomeru do 5. septembra t. l. Prošnjo je treba priložiti ustrezna spričevala.

Ravnateljstvo

OBVESTILO STARSEM

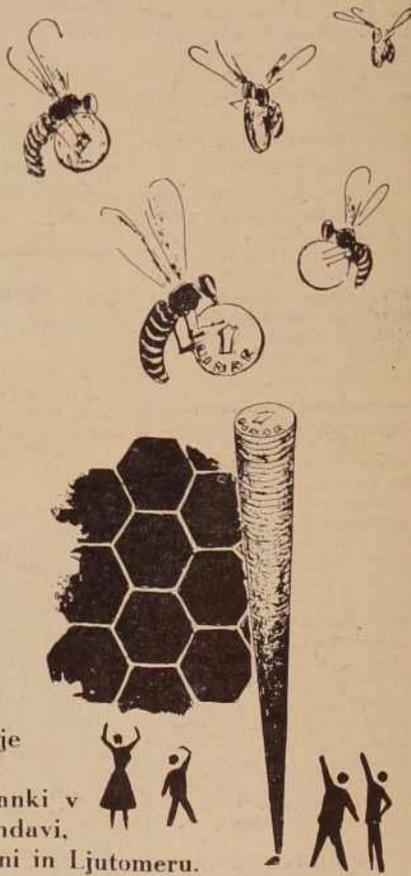
Na obeh osnovnih šolah v Murški Soboti se bo vršil v petek, dne 28. avgusta zdravniški pregled in ponovni vpis novincev v I. razred, in sicer na Osnovni šoli I (nova gimnazija) od 13.30 do 15, na Osnovni šoli II (stara gimnazija) pa od 12 do 13.30. Otroci naj pridejo v spremstvu starejših k vpisu ob napovedani uri, ker pozneje zdravnika več ne bo.

V šolo bodo sprejeti otroci, rojeni leta 1952, v kolikor bo dopuščal prostor, pa še letnik 1953 — januar, februar in marec.

Začetek rednega šolskega leta v soboto, 5. septembra ob 8. uri.

Upraviteljstvo obeh šol

Vzor naj Vam bo čebelji rod!

Nalagajte svoje prihranke pri Komunalni banki v M. Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru.